

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

Komparativ Socialpolitik

Hösttermin 2004

Bostadslösa familjer i ett decentraliserat Malmö.

Författare: Fredric Lindström

Mandana Rouzbehi

Handledare: Per Gunnar Edebalk

Abstract

The objective of this essay was to analyse if the same housing needs are assessed equally by Swedish welfare agencies in ten districts in Malmö. If not, why?

Welfare officers from all districts were interviewed. They were all working with homelessness among families.

We had an idea that the districts were forced to prioritize because of the meagre resources, and that clients who really need help don't get what they need. If they got help, the efforts would vary between the districts.

We found that the help could vary a lot between the districts in Malmö, a client with the same problem didn't get the same help in the districts.

Förord

Vi vill tacka de personer som har gjort denna uppsats möjlig att utföra.

Speciellt tackar vi den stadsdel som gav oss det avidentifierade fallet, samt intervjupersonerna i de övriga stadsdelarna som tålmodigt stod ut med oss.

Ett stort tack riktar vi även till vår handledare Per-Gunnar Edebalk.

Förord

Innehållsförteckning	4
1. Inledning	6
1.1 Problemformulering	6
1.2 Syfte	7
1.3 Frågeställningar	8
1.4 Metod och urval	8
1.4.1 Arbetets upplägg	8
1.4.2 Resultatets reliabilitet och validitet	10
1.4.3 Urvalsmetoder	11
1.4.4 Etiska övervägande	13
1.4.5 Analys och transkribering av material	13
1.4.6 Källkritik	14
1.4.7 Fortsatt framställning	15
2. Vad säger litteraturen?	15
2.1 Definition av centrala begrepp	15
2.2 Det sociala medborgarskapets innebörd i den svenska välfärdstaten	16
2.3 Mål för Bostadspolitiken	18
2.3.1 Planering och utveckling av boendet	18
2.4 Bostadspolitik/bostadslöshet	19
2.5 En historisk inblick den sekundära bostadsmarkanden i Malmö.	20
2.6 Rätten till Bistånd	22
2.7 Vad innebär decentralisering?	24
2.7.1 Varför decentraliserar man?	25
2.8 Resursfördelning - Grundläggande principer	28
2.8.1 Individ- och familjeomsorg	30
2.9 Fakta om Malmö samt de tio stadsdelarna	31

3. Sondering	35
3.1 Presentation av fallet	35
3.2 Statistik avseende bostadslöshet i varje stadsdel	36
4. Diskussion och analys	38
4.1 Summering	38
4.2 Analys	40
4.2.1 Hur skiljer sig formen av bistånd åt i de olika stadsdelarna?	41
4.2.2 Vilken betydelse har den sociala situationen i de olika stadsdelarna?	43
4.2.3 Vilken betydelse har ekonomiska förutsättningar i de olika stadsdelarna?	44
4.2.4 Vad finns det för fördelar med en decentraliserad lösning?	46
4.3 Slutdiskussion	49
5. Källförteckning	52
5.1 Övriga källor	54
Bilaga 1	55
Bilaga 2	56
Mina mål med utbildningen som helhet	60

1. Inledning

1.1 Problemformulering

Sedan 1996 har Malmö stad en ny organisation för den del av stadens verksamhet som hänförs till den så kallade mjuka sektorn. Tio stadsdelar ansvarar för bland annat grundskola, fritidverksamhet, social- individ - och familjeomsorg, äldreomsorg samt barnomsorg. I en och var av de tio stadsdelarna finns en stadsdelsfullmäktige, som väljs av kommunfullmäktige. (www.malmo.se)

Vi har en uppfattning om att stadsdelarna är tvungna att prioritera på grund av ”knappa” resurser, vilket enligt oss leder till att många som verkligen behöver hjälp inte kan få den hjälp de behöver. Oftast handlar det om att hjälpa de absolut akuta eller nödvändigaste fallen eller mest sämst ställda som inte har några lösningar över huvudtaget. Barnfamiljer blir alltid prioriterade, på grund av barnperspektivet. Däremot ett annat klientel som ensamstående män prioriteras lägre och får då kanske mindre hjälp än vad de skulle behöva. Till exempel när det gäller bostadslöshetsfrågan bistår stadsdelarna ensamstående hemlösa enbart med ett rum på härbärge och inte någon lägenhet. I vissa stadsdelar där det råder stor belastning av bostadslösa barnfamiljer har myndigheterna inte möjlighet att erbjuda ensamstående hemlösa någon lägenhet. De kanske får dela rum på ett härbärge. Vi började fundera mer på saken och ifrågasatte vårt demokratiska system i vår stad. Under kursen komparativ socialpolitik hade vi diskuterat olika begrepp som jämlikhet, rättvisa, demokrati, allmän nytta och liknande. Stadsdelsreformen och andra decentraliserade lösningar som finns i stadsdelarna väckte tankar om dessa begrepp. Vad är det som är viktigast och vem kan avgöra vad som ska vara betydelsefullt? Vilket av dessa värden bör värdesättas tyngst och av vilka?

För att få klarhet i våra funderingar bestämde vi att undersöka om medborgare som bor i olika stadsdelar i Malmö är lika inför lagen. Om lika behov bedöms lika och om lika fall behandlas

lika i olika stadsdelar. Under våren 2004 praktiserade en av oss på en Boendeenhet i en stadsdel och genom det kom en av oss i kontakt med många olika bostadslösa familjer. Stadsdelen är ganska stor med många olika sorters problematik. Till Boendeenheten kom många ungdomar eller missbrukare som var i behov av bostad efter avslutade behandlingar, det vill säga HVB-hem eller missbruksvård. Det förekom också många familjer som inte direkt hade några sociala problem. De var ändå beroende av individ och familjeomsorg för sin försörjning och hade inte någon tidigare anknytning på bostadsmarknaden att hänvisa till.

Vi tror att det finns olika problematik i olika stadsdelar och man har olika mycket resurser i de olika stadsdelarna, därför är man mer eller mindre begränsad i stadsdelarna för att utöva det ideella sociala arbetet som krävs. Vi anser att om en klient som är bostadslös har tur i oturen och blir bostadslös i Limhamn-Bunkeflo har större chans att genom socialtjänstens hjälp få tag i en lägenhet. Det på grund av att antalet hemlösa som bor i Limhamn är betydligt mindre och stadsdelen är betydligt rikare. Däremot om klienten tillhör en fattigare (har många biståndssökande och därmed lite resurser) stadsdel är chansen mycket mindre att familjen får bistånd i form av lägenhet med samma standard.

Detta väcker tankar om medborgarskap, jämlikhet och rättsäkerhet. Vad är tanken bakom decentralisering? Varför ska vi ha en decentraliserad Malmö och varför så många stadsdelar? Ska vi sträva efter en jämlik stad eller en stad med olika delområden och olik budget som kan erbjuda olika service till medborgarna?

Därför vill vi undersöka betydelsen av decentralisering i socialtjänstens ansvar när det gäller bostadslösa familjer? Vilka faktorer påverkar myndigheternas service till medborgarna? Hur fördelas pengarna mellan olika stadsdelar? Hur många bostadslösa familjer finns det i varje stadsdel? Vilken form av bistånd använder man för att hjälpa dessa familjer? Vad finns det för skillnad?

1.2 Syfte

Syftet är att ta reda på om behovet av bostad för bostadslösa familjer bedöms lika i olika stadsdelar och om inte, vad detta beror på?

Vi är medvetna om att olikheterna kan bero på olika faktorer så som socialsekreterarnas roll i bedömningen eller organisationernas riktlinje och råd avseende tolkningen av lagen. Men det

vi finner intressant är effekten och betydelsen av decentraliserade lösningar i de kommunalt erbjudna tjänsterna.

1.3 Frågeställningar

- Hur skiljer sig formerna av bistånd åt i de olika stadsdelarna?
- Vilken betydelse har ekonomiska förutsättningar i de olika stadsdelarna?
- Vilken betydelse har den sociala situationen i de olika stadsdelarna?
- Vad finns det för fördelar med en decentraliserad lösning?

1.4 Metod och urval

1.4.1 Arbetets upplägg

Vi har som metod valt att göra både en teoretisk och en empirisk undersökning.

Den teoretiska delen består av en genomgång av litteratur för att få en förförståelse av vårt ämnesområde. Den är även tänkt att utgöra en grund för formulering av intervjufrågorna och ska även användas i kommande analysavsnitt.

I den empiriska delen har vi använt oss av dels

- En kvalitativ metod där vi har styrt urval efter på förhand uppställda kriterier; (bostadssekreterare i varje stadsdel).
- tidigare kvantitativa undersökningar

När det gäller den kvalitativa metoden så är det ”... *forskarens uppfattning eller tolkning av informationen som står i för grunden, t ex tolkning av referensramar, motiv, sociala processer och sociala sammanhang.*” (Holm, Solvang, 1997, s 76)

Vi bedömer att den kvalitativa intervjumetoden är mest lämplig för vår undersökning. Det eftersom processen i biståndsbedömning är svår att mäta genom enkäter och siffror utan det handlar om subjektiva bedömningar som skall observeras.

Styrkan med denna metod är flexibilitet, menar Holm, Solvang (1997). Det innebär att om man under intervjun upptäcker att vissa frågeställningar saknas så kan man lägga till det. Dessutom går det att komplettera med fler frågor efteråt eller fråga en gång till om man upptäcker att det är något som är oklart.

Vi har försökt att använda oss av relativt grundliga intervjuer med ett antal individer för att nå en djupare och nyanserad bild av hur utredningen går till och vad olika bedömningar beror på. Genomgående har vi valt att göra intervjuer som varit halvstrukturerade, där svaren kan vara mer öppna och att de kan svara utifrån sina professionella roller, egna tankar, ord och insikter. Respondenterna kontaktades per telefon då datum, tid och längd för intervjun bestämdes. De intervjuades i sin egen miljö dels för att skapa trygghet i en situation som annars lätt kan upplevas som onaturligt och dels för att få en uppfattning om deras miljöer. Av etiska skäl upplystes respondenter om att deltagandet är frivilligt och att de har rätt att vara anonyma.

Vid några intervjutillfällen spelade vi in samtalet på band, mest för att lättare kunna koncentrera på samtalet och tonfallet samt på ickeverbala signaler. Vi upplevde detta som hämmande, då respondenterna blev nervösa och mindre öppna. Därför valde vi att anteckna vid resterande intervjutillfällen. Vi är medvetna om att vi säkerligen har förlorat en del information på grund av dels skiftande ljudkvalité och dels snabba anteckningar.

Det har varit en styrka att vara två, eftersom det har möjliggjort att en av oss har kunnat föra anteckningar medan den andra har skött själva intervjuandet. En ytterligare aspekt är att vi har kunnat jämföra våra intryck och tolkningar. Med tanke på att kön, klädsel, tal och ålder kan skapa felkälla vid intervjuer valde vi att en av oss skulle intervjuar alla respondenter. Det är inte säkert att respondenterna skulle svara på samma sätt om frågan skulle ställas av en som till exempel pratar utan brytning. Detta hade vi i åtanke när vi sammanställde intervjuerna.

En svaghet med den kvalitativa metoden är att det kan vara svårt att jämföra informationen från de olika informanterna och en av anledningarna till det kan vara så är att den egna erfarenheten som intervjuare är för liten. För att bli en skicklig intervjuare måste man *”vara neutral och icke bedömande, oberoende av hur mycket respondentens svar kan bryta mot intervjuarens egna normer och värderingar”* vilket vi tror att vi hade svårt med i början! (Merriam, 1994 , s 90)

Vi har lagt upp vårt arbete som en icke-experimentell undersökning där vi använder fallstudie. Det eftersom fallstudien ger en möjlighet att på ett djupare plan studera ett avgränsat perspektiv av ett problem under limiterad tid. Fallstudier ger oss en möjlighet att studera vad som händer i ett konkret fall. Fördelen med fallstudie är att man kan studera vad som sker

under verkliga förhållanden samt att man kan få en mycket ingående kunskap om själva förloppet. Därför har vi valt att använda oss av ett fall där klienten under lång tid har varit aktuell i en stadsdel och som redan har fått olika former av bistånd från stadsdelen. Efter avidentifiering av klienten har vi gått till olika stadsdelar och presenterat klienten till ansvariga bostadssekreterare för att se hur utredningen går till och hur olika stadsdelar löser klientens problem. Detta för att se likheter/olikheter mellan stadsdelar när det gäller biståndsbedömning, biståndsform och för att kunna studera vad olika professionella aktörer anser om problemet bostadslösa familjer i Malmö, där bostadslösa familjer är en avgränsad aspekt av bostadslöshet i stort. (Wallén, 1993)

En nackdel med fallstudiemetoden kan vara att den överförenklar faktorer, eller att man tror sig redovisa mer än en del av en helhet. Vår empiriska undersökning är avgränsad till studien av dels organisationernas ekonomiska påverkan på biståndsbedömning och dels stadsdelarnas belastning av problematiken samt dess inverkan på biståndsformen. Undersökningen syftar inte till att säga något generellt om decentralisering och stadsdelarna i Malmö.

1.4.2 Resultatens reliabilitet och validitet

Reliabilitet och validitet används för att kritiskt granska hur tillförlitlig och giltig den information man får är. Reliabilitet är om mätningarna är rätt gjorda, alltså om de mätningens instrument som används i undersökningen är tillförlitliga? Validitet är om man har undersökt det man vill undersöka det vill säga att undersökningen svarar mot sitt syfte (Carlsson, 1988).

Vår undersökning har ej hög reliabilitet eftersom intervjupersonernas svar i en ostrukturerad intervju är subjektiva och ej statistiska. Den halvstrukturerade intervjuformen som vi använde oss av möjliggör för oss att under intervjun se till att vi får svar på de frågeställningar vi strävar efter. Dock skriver Holm & Solvang (1997) att i princip så är giltigheten mycket mindre i en kvalitativ undersökning än vad den är i en kvantitativ. Det man får istället är närheten till intervjupersonen. Bristande reliabilitet kan bero på felaktigheter hos själva mätinstrumentet men också på felaktig avläsning.

Som sagt har vi använt oss av ett fall där familjen redan vid 2001 fick bistånd genom stadsdelen de tillhör och har varit aktuell hos dem sedan dess. Vi presenterade fallet till olika bostadssekreterare i varje stadsdel. Vi har försökt att ta reda på vilken form av bistånd de kan

erbjuda klienten och dennes familj samt observera hur utredningen går till. Vi försökte medvetengöra respondenterna att deras möjlighet att hjälpa familjen ska utgå ifrån rådande förutsättningar för 2001 och inte i dagsläget. Detta upplevdes svårt och komplicerat många gånger då vissa bostadssekreterare saknade erfarenhet om hur bostadshanteringen gick till under 2001.

Nästan alla respondenter upplevde att bedömningen var väldigt svår då de inte hade någon verklig kontakt med familjen och därmed ingen helhetsbild av deras situation. Även om vi försökte svara på frågorna avseende familjen och deras problem tyckte de flesta att deras sätt att jobba skulle kanske se helt annorlunda ut om de hade möjlighet att möta familjen. Skillnaden mellan bedömningen av det verkliga fallet och andra kan bero på olika faktorer så som närhet, tid, resurs, attitydsskillnader, kunskap, olikheten mellan socialsekreterarnas värderingar och tolkningar av situationen. Var och en av nämnda faktorerna har stor betydelse och påverkan på biståndsbedömning och behöver därför undersökas i sig med kanske andra undersökningsmetoder för att få svar på de frågeställningar vi har haft. Detta gör jämförelsen mellan stadsdelarnas likheter, olikheter avseende biståndsbedömningen och biståndsformen svårare. För olikheter kan lika gärna bero på olika socialsekreterare och inte decentraliserade lösningar. Därför anser vi att undersökningen vi har gjort inte har hög validitet.

Det är värt att påpeka att all statistik vi har använt inte är från samma år. Vi har försökt att finna den mest aktuella statistik som finns, dock visade det sig att detta var omöjligt när det gällde medelinkomsten i Malmö. Den sista statistik som var tillgänglig var ifrån 2002. Detta har gjort det svårt att basera vår undersökning från statistik från samma år och därmed svårt att bedöma arbetets reliabilitet. Resultatet som vi kommer fram till uppnår inte den noggrannhet och säkerhet som det borde göra.

Vi är även medvetna om att man ej kan dra några generella slutsatser utifrån vår undersökning, dels på grund av andra faktorer som påverkar beslutet och dels på grund av den korta tid som vi har haft till vårt förfogande. Däremot hoppas vi att vi kan få en insikt i bostadslöshetsproblematiken bland barnfamiljer och om decentraliserade lösningar i form av stadsdelar.

1.4.3 Urvalsmetoder

Det empiriska underlaget i uppsatsen grundar sig alltså på 13 intervjuer under perioden 041112- 041220. Vi har valt ett icke slumpmässigt urval, då vi valde att kontakta personer som har stor insikt i bostadslöshetsproblematiken. Informanterna har valts för att få ett så brett spektrum som möjligt. Därför ringde vi runt till olika stadsdelar i Malmö och frågade efter ansvariga bostadssekreterare, i och med att det finns åtminstone en i varje stadsdel. I de stadsdelar där det fanns flera bostadssekreterare blev vi tipsade till en av dem som hade antingen mer tid eller störst erfarenhet. Till viss del blev det även ett ”snöbollsurval”, eftersom några intervjupersoner rekommenderade oss att prata med andra personer. Det var individer som hade mer kunskap i ämnet som till exempel bostadssamordnaren i Malmö eller planeringssekreterare på SDF- Kansliet. Genom dessa personer lyckades vi få tag på väldigt värdefull information samt material för vårt arbete, men dessa kom i slutskedet av arbetet. Sammanlagt har vi träffat 10 bostadssekreterare och en bostadssamordnare samt tre sektionschefer.

Under våren 2004 praktiserade en av oss på en boendeenhet i en stadsdel och därför haft ganska bra kontakt med personalen som jobbar vardagligen med bostadslöshets- och hemlöshetsfrågan. Efter samråd med en av de ansvariga bostadssekreterarna blev vi tipsade till vårt fall då hon tyckte att fallet var ganska speciellt. Klienten hade blivit vräkt och fått bistånd genom stadsdelen flera gånger på grund av upprepade störningar vilket gjorde situationen besvärlig för de flesta som jobbade med fallet. Detta väckte intresse hos både socialsekreteraren och oss för att se hur andra stadsdelar skulle ha hanterat fallet.

Fortsättningsvis bygger vår uppsats på primärmaterial i form av böcker och forskningsrapporter. Sökande av primärdata startades efter det att vi utformat vår problemställning. Vi undersökte vilken information som fanns tillgänglig för att belysa vårt problem. Litteratursökningen var inledningsvis inriktad på källor som handlade om Sveriges bostadspolitik och hemlöshet i Sverige. Med detta ville vi först och främst sätta oss in i vårt valda temaområde. Sökningen resulterade både i forskningsrapporter samt annan litteratur. I de efterföljande litteratursökningarna koncentrerade vi oss i stället på bostadsmarknaden i stora städer och decentralisering samt Malmöstad som region. När det gäller vetenskapligt material kring bostadslösa familjer har vi haft svårigheter att hitta tidigare forskningar. Via traditionell litteratursökning på bibliotek och samråd med handledare, har vi kommit i kontakt med användbar litteratur. Särskilt givande har Bo Hagströms och Harry Peterssons

utvärdering av stadsdelarna i Malmö från 2001 varit samt en avhandling från 1996 av Ingrid Sahlin "På gränsen till bostad", som handlar om bostadsmarknaden.

Uppsatsens teoridel bygger främst på Håkan Johansson avhandling som är en fallstudie om rätten till socialbidrag i två olika kommuner. I sin avhandling har han berört biståndparagrafens uppkomst, dess ramlagskaraktär, svårigheter att tolka den och skillnader mellan nationella samt lokala tolkningar. Han har även gjort en jämförelse av organisation och handläggning av rätten till socialbidrag mellan Linköping och Norrköping vilket har gett oss större insikt för vår jämförelse mellan stadsdelar i Malmö.

Vi har valt att använda T.H. Marshalls teori om medborgarskap som vår teoretiska utgångspunkt. Detta för att han är en central gestalt då man diskuterar medborgarskap, sociala rättigheter och välfärdens framväxt. Enligt honom växte de civila, politiska och sociala rättigheterna fram under 1700-, 1800- och 1900-talen. Dock har hans historiska analys kritiserats för att vara alltför linjeformig. Vissa menar att i många länder så infördes sociala rättigheter innan politiska rättigheter. Andra menar att hans analys passar bäst till Englands historia och inte andra länders historiska utveckling. Det har även riktats kritik mot hans oförmåga att se sambandet mellan olika samhällsliga rörelser som till exempel arbetarrörelsen och medborgarskapets uppkomst. (Johansson, 2001)

1.4.4 Etiska övervägande

Vi anser inte att det är nödvändigt att namnge vilken stadsdel en av oss praktiserade i och därför beslutade vi att det får bli anonymt. Intervjupersonerna informerades före intervjun om syftet med intervjun och hur underlaget skulle användas. De informerades om frivilligheten att delta och att uppgifterna skulle användas konfidentiellt. Vi kommer inte att namnge respondenterna, dock har fullständig anonymitet inte kunnat garanteras. Vi anser att det är viktigt att kunna se sambandet mellan stadsdelarnas belastning av hemlöshet/bostadslöshet och socialsekreterarnas eller organisatoriska skillnader. Ingen av intervjupersonerna har invänt mot detta.

1.4.5 Analys och transkribering av intervjuer

Som framgår av beskrivningen ovan har vi läst böcker, avhandlingar, SOU-rapporter, motioner, kommunala utredningar, yttrande, betänkande, handlingar som hade någon koppling till uppsatsens nyckelbegrepp det vill säga hemlöshet/bostadslöshet, bostadspolitik, demokrati, decentralisering och handläggning inom socialtjänsten. Ambitionen ha varit att fånga alla relevanta faktorer som har betydelse i hanteringen av hemlöshet/bostadslöshetsfrågan i olika stadsdelar. Vi markerade allt som var vägande i diskussionen och därefter försökte vi sammanfatta materialet på ett enkelt sätt. Efter begäran har vi även fått tag i statistik och sammanställning av bostadslösa familjer av varje socialsekreterare vilket har hjälpt oss vid jämförelse mellan stadsdelarna.

Vid transkribering av det empiriska materialet skrev vi ut intervjuerna i sin helhet, dock med en varsam redigering och uteslöt ord som ”va” och ”liksom”. För att få en översikt och för att kunna jämföra de olika socialsekreterares svar, grupperade vi alla svar utifrån intervjuguiden. Vidare läste vi genom texten på nytt och fick då en annan överblick av varje fråga än när vi läste varje intervju för sig. Då växte nya strukturer fram som vi har använt i vårt resultat redovisning.

1.4.6 Källkritik

Enligt Thurén (1997) är det viktigt att ifrågasätta; äkthet, tidssamband, oberoende, tendensfrihet och faktaurval vid en källkritisk analys av litteratur som man använder.

Frågan om äkthet vilket är om källorna är vad de utger sig för att vara, har vi försökt att iakttä genom att använda litteratur från studentlitteratur. När det gäller tidssamband har vi använt oss av det nyaste material som vi har hittat inom området. Frågan kring tidssamband bör fokuseras på författarens egna erfarenheter eller upplevelser och därför har vi försökt att använda det material som även kan appliceras på dagens samhälle. Med begreppet tendensfrihet menar Thurén (1997) om författaren har anledning att förvränga fakta i någon viss riktning. För att vara säkra på om de källor vi använde oss av var trovärdiga läste vi en mängd litteratur för att få bekräftelse om författarnas påståenden. Detta genom att flera oberoende källor hävdade samma sak. För att undvika problematiken har vi likaså läst författarnas bakgrund och syftet till att skriva om ämnet. På det sättet har vi kunnat komma åt om källan varit beroende eller oberoende av andra källor.

Vi har försökt att använda oss främst av primära källor. Däremot har vi läst tidskrifter och Dagstidningar och använt dem i väldigt begränsad utsträckning eftersom dessa har till syfte att skapa ”debatt”. Därför bör journalisternas syfte och hur pass oberoende de har varit diskuteras. Vad gäller frågan om faktaurval finns det alltid en risk för vinklingar då varje författare väljer ett ämnesområde som intresserar dem och omedvetet tar bort det de inte håller med om i sin bok. Därför läste vi författarnas urval och har även gjort en bedömning där. Vidare har vi letat information på Malmöstads hemsida om stadsdelar och budgetfördelningen samt Sveriges kommunförbund och socialstyrelse som är säkra källor.

1.4.7 Fortsatt framställning

I kapitel två följer en redovisning av den teoretiska ramen och tidigare forskningar i området och även en presentation av Malmöstad.

I kapitel tre redovisas det oidentifierade fallet som var grunden till vår undersökning samt statistik som visar bostadslöshetsproblematiken i olika stadsdelar

I kapitel fyra presenteras analysen samt diskussionen.

2. Vad säger litteraturen?

2.1 Definition av centrala begrepp

Hemlös/Bostadslös

Malmö stad ger årligen ut en rapport med statistik över framförallt bostadslösheten i Malmö. I denna rapport presenteras en definition av bostadslöshet, samt definition av hemlöshet enligt socialstyrelsen.

Malmö stads specifika definition av bostadslöshet:

”Samtliga personer som ofrivilligt saknar egen bostad och som uttryckt detta som ett problem i kontakten med socialtjänsten.” (Hemlöshetsärendet, Ärende KS-KOM-2003-00467 Kommunfullmäktiges handlingar. s 6)

Socialstyrelsens nya definition av hemlöshet lyder:

”Som hemlös räknas person som saknar egen eller förhyrd bostad och som inte bor i något stadigvarande inneboende förhållande samt är hänvisad till tillfälliga boende alternativ eller är uteliggare.”

I rapporten förtydligas:

”Här redovisas personer som finns på institutioner, härbärgen, hotell och inom kriminalvård. Dessutom finns här de som för en ambulerande tillvaro, är uteliggare eller där stadsdelen saknar uppgift om aktuell vistelse.” (Hemlöshetsärendet. Ärende KS-KOM-2003-00467 Kommunfullmäktiges handlingar. s. 6)

Decentralisering:

”Omfördelning och spridning av makt från samhällets centrum till dess mer perifera delar. Decentralisering kan vara social, det vill säga fördelning av makt till positioner i samhällets hierarkiska struktur, och/eller geografisk, alltså utflyttning av samhällets olika funktioner, till exempel lokala organ.” (Brante, Fasth, 1982, s 21)

Centralisering:

”Centralisering är en process eller ett tillstånd där den samhälleliga makten koncentreras till allt färre personer. Dessa blir centrala i en koncentrisk maktstruktur där beslutfattandet går från centrum till periferi.” (Brante, Fasth, 1982, s 20)

Demokrati:

”Politisk system i vilket folket direkt eller in direkt genom representanter deltar i maktutövandet. I en parlamentarisk demokrati förekommer allmän rösträtt, fria val och flerpartisystem; i en ekonomisk demokrati råder jämlikhet vad beträffar materiella nyttigheter, ägande och så vidare.” (Brante, Fasth, 1982, s 22)

Den sekundära bostadsmarknaden :

Socialtjänstens lägenheter som erbjuds i andra hand med specialkontrakt, bildar ett arteget avsnitt på bostadsmarknaden, vilket kallas den sekundära bostadsmarknaden (Sahlin, 1996).

2.2 Det sociala medborgarskapets innebörd i den svenska välfärdstaten

Den brittiska sociologen Thomas Marshall delar in medborgarskapets olika sidor i tre delar; de civila, politiska och sociala som alla bygger på principen likhet. Utvecklingen av medborgarskapet och rättigheterna följer enligt Marshall även en grov indelad tidsordning där den sociala sidan av medborgarskapet utvecklats under 1900-talet. (Johansson, 2001)

Mitten av 1700- talet var en vändpunkt för honom då förmåner och rättigheter sammankopplades med medborgarskap, det vill säga lika och giltig för alla. Han beskrev

dessa rättigheter som individens grundläggande frihet det vill säga yttrandefrihet, rätten till egendom, rätten att sluta kontrakt och rätten till likhet inför lagen. Han påpekade att nämnda rättigheter kom att gälla alla oberoende av börd samt att domstolarna fick i uppgift att säkerställa samma civila rättigheter åt alla. Det innebar att medborgarna skulle bli behandlade lika inför lagen och skyddas från överhetens förtryck. (Johansson, 2001)

Under det efterföljande århundradet uppkom politiska rättigheter. T H Marshall menade att dessa rättigheter utgjorde att alla medborgare fick rätt att delta i utövandet av den politiska makten det vill säga att få rösta, att få bli medlem i ett politiskt parti samt att få företräda ett politiskt parti eller en politisk grupp. Men han var medveten om att politiska rättigheter var bristfälliga under hela 1800-talet. Detta tolkade han som att politiska rättigheter ännu inte var enade med medborgarskap som en personlig status, utan var fortfarande beroende av individens ekonomiska status. Det var först i början av 1900-talet som de sammankopplades med en medborgerlig status.(Johansson, 2001)

Samtidigt formerades sociala rättigheter i början av 1900-talet. T H Marshall påpekade att vissa sociala rättigheter existerade redan under 1800-talet men dessa var minimala och inte en del av medborgarskapets struktur (Johansson, 2001). Enligt T.H. Marshall är framväxten av sociala rättigheter starkt förknippad med den moderna välfärdstatens tillkomst. Välfärdstaten omvandlade medborgarna till sociala medborgare med sociala rättigheter. I den sociala sidan av medborgarskapet innefattar Marshall rätt till ett minimum av ekonomisk välfärd och trygghet, att fullt ut dela det sociala kulturarvet och att leva ett liv i överensstämmelse med den rådande standarden i samhället. Dessa visar sig i välfärdstatens olika institutioner som utbildningsväsendet, socialförsäkringssystemet och bostadspolitiken. Andra exempel på sociala rättigheter var fattigas rätt till rättshjälp för att kunna överklaga domar. (Hermodsson, 1998)

T H Marshalls förhoppning var att sociala förmåner skulle säkerställa medborgarna rättigheter och möjligheter utanför det kapitalistiska systemet. Han menade att genom de sociala rättigheterna kunde alla individer garanteras en viss status och välfärd oberoende av deras förmåga att konkurrera i det kapitalistiska samhället. Han var på det klara med att det sociala medborgarskapets främsta förtjänst var att det minskade osäkerheten för medborgarna samt att det minskade skillnaderna mellan dem på alla sätt. För honom var jämlikhet avseende status

viktigare än ekonomisk jämlikhet. Även om de båda självfallet var integrerade i varandra. (Johansson, 2001)

De sociala rättigheterna skapade således enligt honom en grund för jämlikhet utanför marknadens sfär. Medan 1800-talets medborgarskap hade baserats på plikter och skyldigheter baserades 1900-talets på rättigheter även om det var förknippad med vissa skyldigheter. Exempelvis är alla medborgare skyldiga att betala skatt, socialavgifter, gå i skolan och så vidare. (Johansson, 2001)

I början av 1990-talet hävdar Esping Andersen i sin bok *"The Three Worlds of Welfare Capitalism"* att det i första hand var de nordiska länderna och framförallt den svenska välfärdstaten som uppfyllde målet om ett socialt medborgarskap. Han påpekade att de nordiska socialpolitiska systemen var konstruerade så att medborgarna tillförsäkrades sociala rättigheter oberoende av deras position på marknaden. Dock påpekade han att nordiska länder uppnår sina universella målsättningar genom fullsysselsättning och höga skatteinkomster. (Johansson, 2001)

2.3 Mål för Bostadspolitiken

Bostadspolitik ska skapa förutsättningar för alla att leva i goda bostäder till rimliga kostnader i en stimulerande och trygg miljö inom ekologisk hållbara ramar.

Boendemiljön skall bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar.

(SOU, 1996:156, s 11)

2.3.1 Planering och utveckling av boendet

- Alla människor skall oavsett kön, ålder, funktionshinder, ekonomiska förutsättningar, etnisk och kulturell bakgrund ha en god bostad och boende miljö. Det är hela samhällets ansvar att säkra denna rättighet.
- Bostadspolitiken bör främja ett samhällsekonomiskt effektivt resursutnyttjande.
- Människors skiftande önskemål och behov av bostäder i livets olika skeden skall kunna tillgodoses till rimliga kostnader.

- Bostadsområden skall vara allsidigt sammansatta så att människor med olika erfarenhet och bakgrund kan mötas. Det skall vara möjligt att bo kvar i sin invanda och trygga boende miljö.
- Statens stöd till boendet skall ge likvärdiga förutsättningar för skilda boende former.
- Lokal samhället skall utvecklas så att boende, arbete och fritid bildar en helhet.
- Planering, byggande och boende skall formars med hänsyn till naturens kretslopp och med ett långsiktigt ekologiskt perspektiv.

(SOU, 1996:156, s 12, 13)

2.4 Bostadspolitik/bostadslöshet

Bostadspolitik är en viktig och betydelsefull del av samhällets välfärdspolitik. Det är av väsentlig betydelse för människors levnadsvillkor att det finns bra bostäder i en god boendemiljö. Bostadspolitikerna var förut mer inriktad på att producera samt finansiera bostäder till rimliga kostnader, det vill säga att det rådde en kvantitativ aspekt. Man drev en produktionspolitik vilket var nödvändigt då det inte fanns tillräckligt med bostäder samt att standarden var undermålig.

I dagens Sverige råder det i genomsnitt en god bostadsstandard. Det finns ingen uttryckt bostadsbrist dock ökar efterfrågan på bostäder i vissa regioner. Dagens problem handlar mest om boendemiljön, segregation, undermålig service, höga kostnader samt tillgänglighet i bostadsområdet. (SOU 1996:156)

Bostadslöshet är ingen ny företeelse i Sverige, dock har situationen för de bostadslösa på senare år förändrats. Var man bostadslös för femton år sedan kunde man ställa sig i en bostadskö på en kommunal bostadsförmedling. Där kunde man få förtur på ett förstahandskontrakt med hjälp av socialtjänsten eller läkare då de intygade att det rådde en problematisk situation. Ofta fick klienten bostad hos ett kommunalt bostadsföretag i ett område som inte var så eftertraktad men ändå en normal och modern lägenhet. (SOU 2001:95)

I början av 1980-talet utvecklades bostadspolitikerna gradvis vilket ledde till en omfördelning av ansvar, kontakter och kriterier vid fördelning av bostäder. Målet för bostadspolitikerna var likväl bostad för alla till ett rimligt pris dock den skulle bli mer marknadsanpassad med

mindre statliga subventioner och regleringar. Med anledning av denna marknadsanpassning förde bostadsföretagen en strängare granskning av hyresgäster. Allmännyttiga bostadsföretag utvecklade strängare kriterier för nya hyresgäster samt att kommunala bostadsförmedlingar avvecklades så småningom. Alla dessa faktorer ledde till att vissa hushåll stängdes utanför bostadsmarknaden. (SoU 2001:95)

Enligt slutbetänkandet som kommittén för hemlösa 2001 har gjort, är mellan en och en halv miljon vuxna människor chanslösa på bostadsmarknaden. En individ kan bli nekad bostad om denne har en registrerad betalningsanmärkning eller saknad av fast arbete eller att personen ifråga bedöms ha otillräcklig betalningsförmåga. De sociala myndigheterna, oftast individ och familjeomsorgsavdelningar är de enda samhällsinsatser där dessa avvisade personer kan få hjälp till ett boende. (SoU 2001:95)

”Sammanfattningsvis har nedskärningarna inom bostadspolitiken, i kombination med en samtida lågkonjunktur, medfört markant stigande boendekostnader, låg nyproduktion, hög andel lediga bostäder och bestående prisfall på många orter. Dessa effekter kan ses som en oundviklig följd av att statsmakten har skurit ner subventioner och ökat skattetrycket på sektorn. Det frapperande är att dessa effekter har kunnat passera utan större politiska konvulsioner.” (Lindbom, 2001, s 179)

2.5 En historisk inblick i den sekundära bostadsmarkanden i Malmö.

Den svenska fattigvården hade ansvar för de fattigas bostadsförsörjning, det började dock släppa under 1900-talet. Sjukvården hamnade i Landstingens ansvarsområde och anstalterna förändrades så att man placerade barn och ungdomar för sig samt att missbrukare och ”dåliga familjeförsörjare” hamnade för sig. Fattighus försvann när folkpensionen infördes och de äldre blev mer oberoende av stöd. Införandet av barnbidrag, bostadsbidrag, allmännyttiga bostadsföretag samt hyreslagstiftning skulle hjälpa folk att inte behöva vara utan bostad. Bostadsproduktionen ökade efterhand samt att offentliga kontrollen över fördelningen av bostäderna och kostnaderna stärktes, innebar det att omoderna och dåligt underhållna fastigheter kunde försvinna. (Sahlin, 1996)

I Malmö på 1970-talet inleddes den sekundära bostadsmarknadens utveckling i mycket liten skala med några få övergångslägenheter. Dessa användes som så att klienter kom från missbruksinstitutioner för att sedan bo i dessa övergångslägenheter för att sedan slussas ut på bostadsmarknaden, det tillkom i slutet på detta decennium ett antal träningslägenheter med

samma funktion. Vid 1980-talets början hade socialtjänsten till uppgift att arbeta på så sätt att de skulle ge social förtur i den kommunala bostadskön, i vissa fall bistå med logi under väntetiden och se till att det var bra förhållanden i bostadsområdena.(Sahlin, 1996)

Den märkbara tillväxten av den sekundära bostadsmarknaden enligt Sahlin (1996) kom på 1980-talet vilket var tänkt som en lösning för klienterna, det vill säga för dem som hade svårt att hitta bostad på öppna hyresmarknaden. Man upplät så kallade hotellägenheter, för vilka ingen hyra togs ut. Syftet var minska socialbidragen till hotellkostnader. Detta lades dock ner på grund av att alla inblandade parter, klienter, hyresvärdar och socialförvaltningen, kritiserade hotellprojektet. Ett stort problem var också att socialförvaltningen inte kunde ta ut hyra av de klienter som hade inkomst på grund av upplåtelsevillkoren. Året 1989 anställdes sex bostadssekreterare samt nya sociala kontrakt konstruerades. Det innebar att den boende debiterades hyra. Den sekundära bostadsmarknaden växte markant och kom även att inbegripa gruppboenden.

Socialnämnden kunde garantera fastighetsägarna hyra och tillsyn genom att bli förstahandshyresgäst och låta klienter genom sociala kontrakt bo i lägenheterna för att på så sätt få tillträde till bostäder åt bostadslösa klienter som annars skulle avvisas. Målet var om hyresgästen efter en tids boende utan anmärkningar skulle få ta över kontraktet och på så vis få fast bostad. Efter 1992 har det varit en period där det hela bromsades upp, antalet specialkontrakt minskades och det blev istället en intensivare tillsyn. Gruppboenden avvecklades men kom åter att efterfrågas av bostadssekreterare och institutioner.(Sahlin, 1996)

I slutet på 1900-talet har bitar av bostadsförsörjningsansvaret returnerats till de sociala myndigheterna som på nytt blivit hyresvärdar åt sina klienter. Hyresvärdarnas skärpta gränskontroll samt konstruktionen av oönskade hyresgäster som inte "klarar eget boende", har bidragit till denna utveckling. Socialtjänstens lägenheter som erbjuds i andra hand med specialkontrakt, bildar ett arteget avsnitt på bostadsmarknaden som kallas den sekundära bostadsmarknaden.(Sahlin, 1996)

Den sekundära bostadsmarknaden ska skiljas från socialtjänstens institutioner eftersom de inte i första hand avser att ge klienterna bostad. Samma sak är det när det handlar om hyresgarantier. Socialförvaltningen må ha ett formellt ansvar inför fastighetsägaren samt en

viss maktposition i förhållande till hyresgästerna. Detta ska dock inte räknas som specialkontrakt, de har förstahandskontrakt. (Sahlin, 1996)

I Malmö antog Socialnämnden på våren 1989 ett program där tanken var ”att slussa in och stödja problematiker i eget boende” med hjälp av särskilda och permanenta insatser för bostadslösa. Missbrukare och psykiskt sjukas svårighet att anpassa sig till ett normalt boende samt bostadsmarknadens utveckling var förklaringar till bostadslösheten. I varje socialdistrikt anställdes en bostadssekreterare vars uppgift var att sköta kontakterna med fastighetsägarna samt koordinera boenderesurserna i området. Den verkliga nyheten med de sociala kontrakten under 1990-talet var den kontroll som idkades över hyresgästerna och att hyra togs ut. (Sahlin, 1996)

Specialkontrakt handlar om lägenheter, ofta andrahandskontrakt utan besittningsrätt, som socialnämnden erbjuder klienter att bo i. Dessa tecknas med klienten där olika slags avtal och tilläggsvillkor ingår.

”Upplåtelsevillkor samt beteckningar har varierat mycket mellan kommunerna, eftersom den sekundära bostadsmarknaden inte varit juridiskt reglerad. Den har heller inte varit i fokus för någon central uppmärksamhet i form av kartläggning, rekommendationer eller utbildning.”
(Sahlin, 1996, s 193)

2.6 Rätten till Bistånd

I socialtjänstlagens biståndsparagraf anges att den enskilde har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning och sin livsföring i övrigt, om hans behov inte kan tillgodoses på annat sätt. Den enskilde skall genom bistånd tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet skall utformas så att det stärker hans resurser att leva ett självständigt liv.

I lagen uppges inte vilka krav, skyldigheter och villkor som kommunerna får ställa. Tvärtom har socialtjänstlagen utformats som en ramlag, vilket innebär att den enskildes rätt inte preciseras i lagen, utan kommunerna och de lokala tjänstemännen får ett omfattande tolkningsutrymme av den enskildes rättigheter och skyldigheter. (Johansson, 2001)

Enligt socialtjänstlagen Kap 4 § 1 ska den enskilde tillförsäkras en skälig levnadsnivå samt att biståndet skall utformas så att det stärker den enskildes resurser att leva ett självständigt liv.

Ambitionen har varit att ingen bidragstagare eller biståndsberättigad skulle skiljas ut från samhället. Alla skulle få samma möjligheter att leva ett normalt liv som möjligt. Därför har man valt att utgå från en nationell socialbidragsnorm som skulle precisera dessa uppgifter. Lagstiftarna har inte preciserat innehållet eller nivån för den skäligen levnadsnivån. Detta för att möjliggöra en tillämpning av lagen som är mer anpassad till de lokala förutsättningarna.

Vissa vägledningar har däremot givits. Under senaste tiden har begreppet skälig levnadsnivå tolkats och omtolkats kontinuerligt. Socialstyrelsen har kommit med sina tolkningar, socialministern och Svenska kommunförbundet har i sin tur kommit med riktlinjer och råd för lagens tolkning. Dessutom har regeringsrätten markerat sin syn på lagens tolkning. (Johansson, 1992)

På ett övergripande plan ger biståndparagrafen rätt till bistånd till den enskilde med traditionella kraven på rättsäkerhet, enhetlighet och tillförlitlighet. Samtidigt som rätten till bistånd ska vara baserad på de lokala förutsättningarna och det individuella behovet. (Johansson, 2001)

Om man skulle precisera regleringen av biståndets nivå, innehåll och utformning skulle man bryta mot helhetssynen. Bedömningen av den enskildes rätt till bistånd skulle istället bero på förhållandena i det enskilda fallet. Det innebär att den sociala situationen som den enskilde befinner sig i och de problem som han upplever skall ses i förhållande till hela den sociala miljön. Socialministern Romanus hävdade i proposition (1979/80: I, s.186) att beroende på omständigheterna i det enskilda fallet åligger kommunerna att avgöra vad som skulle vara en skälig levnadsnivå. Detta ansåg många politiker riskera lagens förutsägbarhet samt att utfallet skulle inte bara skifta mellan kommuner utan även mellan olika handläggare. (Johansson, 1992)

I så fall är det inte enbart aktörer som Socialstyrelsen eller Svenska kommunförbundet som tolkar lagen utan det finns andra aktörer inom en kommun. På grund av lagens karaktär och det stora tolknings utrymme som den medför och de olika lokala förutsättningar som råder även i en kommun gör att olika stadsdelar, förvaltningar och tjänstemän i en kommun kommer med olika tolkningar. (Johansson, 1992)

I organisationer där tjänstemän (eller gräsrotsbyråkrater enligt Lipsky) och klienter möts finns det ingen omedelbar kontroll över vad som sker. Tjänstemännen har stor självständighet, ofta

större än vad deras position formellt ger i organisationen. Detta utgör en fara enligt Bo Rothstein och därför kallar han dessa situationer då tjänstemännen möter den enskilde för demokratins svarta hål. (Johansson, 1992)

Enligt Lipsky har vissa yrkesgrupper som socialsekreterare komplexa arbetsuppgifter som är svåra att formalisera och standardisera. Han menade på svårigheten att strikt formalisera relationen mellan klient och socialsekreterare eller socialsekreterares behandling av barnavårdsärende. Dessutom arbetar dessa yrkesgrupper i kontakt med medborgarna och är därför tvungna att direkt reagera på deras problem och beteende. Efter empiriska studie som Lipsky har gjort av socialarbetare, lärare och liknande kom han fram till att "Street level bureaucrats" oftast arbetar efter informella regler och riktlinjer som passade deras eget tankesätt och agenda. Lipsky menar att dessa yrkesgrupper kan på det sättet kallas för lokala "policy makers". Detta i sin tur kan leda till en svagare tilltro till rättstaten med andra ord, när rättsäkerheten försvagas, kan trovärdighet till statens politik också försvagas. (Johansson, 1992)

2.7 Vad innebär decentralisering?

Enligt Jon Pierre finns ingen generell definition av begreppet decentralisering. Eftersom decentralisering kan avse många olika företeelser skulle en allmän definition blir så bred att den inte vore av mycket hjälp vid empirisk analys. Jon Pierre definierar ändå begreppet "decentralisering" som: *"En förflyttning av politisk och eller administrativ makt och formell kompetens från centrala institutioner till institutioner på lägre nivåer. Decentralisering flyttar således beslut och handlings kompetens från högre till lägre nivåer i en organisation, eller om man så vill från centrum till periferi."* (Rothstein, red, 1997, s 120)

Decentralisering av en verksamhet innebär en eller flera dimensioner så som reglering, huvudmannaskap och finansiering. Det som är intressant är mixen av decentralisering i de olika dimensionerna.

Reglering avser beslut av offentliga institutioner rörande en offentlig verksamhets *innehåll, mål* och *allmänna inriktning*. I vilken omfattning en decentraliseringsreform ökar lokala institutioners (kommunernas) inflytande över reglering av offentliga verksamheter har stor betydelse. I Sverige har kommunernas uppgift under lång tid varit att implementera statliga beslut utan att de själva haft någon speciell regleringskontroll över det hela. Dessa uppgifter

kallades för den specialreglerade sektorn vilket motsvarade nära 3/4 av kommunernas budget. En form av decentralisering avseende reglering är att låta lagstiftningen ange målen för verksamheterna och därefter låta kommunerna själva bestämma hur verksamheten ska organiseras. Denna form av decentralisering som genomfördes i Sverige under 1990-talet gav kommunerna större inflytande över reglering av den tidigare speciallagreglerade sektor som skolsektor och den sociala sektorn. (Rothstein, red, 1997)

Huvudmannaskap avser det administrativa och operativa ansvaret för en viss verksamhet. För att kunna ge olika organisationer på lokal nivå både ansvar och inflytande över verksamheterna har man försökt att låta varje enhet ha sin egen budget och sitt eget kostnadsansvar. (Rothstein, red, 1997)

Offentlig service finansieras i regel av en kombination av skattemedel och avgifter för de som använder tjänsten i fråga. Avgiftsandelen har blivit mer och mer under senare tiden för att möjliggöra besparingar. Dels genom att minska efterfrågan på den offentliga servicen och dels genom att mindre andel skattemedel går in i finansieringen av tjänsten. (Rothstein, red, 1997)

De flesta som tror på decentralisering menar att decentralisering är ett medel rättare sagt än ett mål. De menar att decentralisering är av stor betydelse för det skapar förutsättningar för ett mer effektivt resursutnyttjande samt på demokratisk väg uppnå vissa politiska mål. Få mål i offentlig politik är mål i sig själv utan är snarare ett medel för att nå andra högre mål. Om decentralisering är ett medel kan man ställa sig frågan om den är det effektivaste medel med tanke på det mål man vill uppnå eller det finns andra möjliga instrument som är billigare och är mer effektiva och har andra fördelar jämfört med decentralisering. (Rothstein, red, 1997)

2.7.1 Varför decentraliserar man?

Stadsdelsreformen i Malmö har en tydligt uttalad decentraliserings design. Reformen tillskapades för *”att stärka medborgarnas inflytande över den lokala politiken och över de frågor som berör dem som medborgare och boende i en stadsdel”* (Hagström, Bo. *Malmöbornas syn på stadsdelsorganisationen*. 1998. s 7) Förhoppningen var att stadsdelarnas service skulle bli mer anpassad med en helhets perspektiv till medborgarnas behov och önskemål. Samtidigt ville man utnyttja de samlade kommunala resurserna på ett mer effektivt sätt. Därför kan man hävda att betoningen var på så väl demokrati- som effektivitetsvärden.

Det finns ofta tre olika värden som förknippas med decentralisering så som närhetsvärden, motivationsvärden samt effektivitetsvärden. (Hagström, 1998)

Att beslut ska fattas så nära medborgarna som möjligt är en beskrivning av **närhetsvärden** vilket är en av de vanligaste argument till stöd för decentralisering. Genom att avkorta beslutsvägar i organisationen vill man uppnå en större närhet mellan beslut och verkställighet. På det sättet är organisationerna mer känsliga och mer anpassade efter lokala förutsättningar och behov. Därför väljer man representanter från lokalsamhället vilka har bra lokal kännedom. Detta gör att medborgarna eller snarare de berörda har lättare att ha kontakt med politikerna och mer inflytande för att föra fram och tydliggöra sina behov och önskemål. (Hagström, 1998)

Motivationsvärden poängterar betydelsen av verksamhetens och de lokala politikernas legitimitet. Decentralisering tros stimulera och skapa mera motivation hos medborgarna att engagera sig aktivt i lokalsamhällets angelägenheter. På det sättet vill man skapa mer legitimitet för politiska beslut som fattas då medborgarna kan känna sig mer delaktiga. Detta vilar oftast på antaganden om att decentraliseringsåtgärder minskar både de fysiska och psykologiska avstånden mellan väljare och valda och att kontaktfrekvens och kontaktmöjligheter ökar bl.a. genom ett mer synliggjort lokalt ansvar hos lokalpolitiker och tjänsteman. Den ökade närheten antas förbättra medborgarnas kunskaper och kännedom om den lokalkommunala verksamheten samt om vilka som ansvarar för den. (Hagström, 1998)

Både närhetsvärden och motivationsvärden antas leda till **effektivitetsvärden** vilket innebär att verksamheterna kan utnyttja resurserna på ett mera rationellt sätt med tanke på att lokalsamhällets medlemmar och deras representanter själva svarar för verksamhetens inriktning. Medborgarna och representanter stimuleras mera till ett rationellt utnyttjande av resurserna. (Hagström, 1998)

Demokratiargumenten för decentralisering tar sin utgångspunkt i förställningar om att de samhällsmedlemmar som är direkt eller indirekt berörda av verksamheternas beslut bör ha utrymme för att utöva inflyttande och vara delaktiga i beslut som fattas på lokalnivå. I så fall kan man påstå att ett decentraliserat system är mer demokratiskt än ett centraliserat. Slutsatsen är inte så självklar då det beror på vilken demokratisyn man har. Även centralisering kan motiveras till såväl demokrati som effektivitetsvärden. (Pettersson, 1998)

Att alla får sina behov tillgodosedda på ett likartat och rättvist sätt kan anses vara demokratiskt av anhängare för centralisering. De menar att detta uppnås bäst genom att en central beslutfattare bestämmer servicens omfattning och fördelning. För mycket decentralisering kan leda till en obalans mellan vissa grupper i samhället där vissa får bättre service och vissa andra får sämre. På så sätt kan decentralisering lätt leda till negativa geografiska skillnader och att svaga grupper i samhället inte kan göra sina röster hörda. Om vill man genomföra ett politiskt program som betonar likheten i standardutvecklingen så ska man inte enligt Jon Pierre ge kommunerna allt för stort inflyttande på denna politik. Vill man däremot att politiken ska vara anpassad till individuella behov bör man ge kommunerna större makt och inflyttande över politikens implementering. I Malmö kommun kan man ändå se tendenser av centralisering som fortfarande finns, så som kommunfullmäktige som fattar övergripande beslut och bestämmer målen och därmed tilldelar resurserna och bestämmer tillsättningen av politikerna. (Petersson, 1998)

I en utvärdering av decentralisering av Stockholm har utvärderarna diskuterat tre olika demokratisyner som den *tunna*, den *snabba*, den *starka* demokratin. Här behandlas vilka krav bör man ställa på en god demokrati. Den *tunna* demokratin vilar på en individualistisk samhällsuppfattning vilket innebär att individen eller familjen är samhällets centrala ekonomiska aktör. Precis som andra liberala demokratisyner betonas starkt på åsikt och yttrandefrihet. Betydelsen av ekonomiska fri- och rättigheter påpekas lika starkt som politiska fri- och rättigheter. Statens och kommunernas uppgift är att garantera frihet för medborgarna i civila samhället och på marknaden, vilka har stark ställning i den tunna demokratin. Den representativa demokratin blir därför nödvändigt enligt denna demokratisyn. Därför är det viktigt med en medborgerlig insyn men ett direkt medborgardeltagande är både orationellt och orealistiskt. (Hagström, 1998)

Den *snabba* demokratin vilar på en kollektivistisk grundsyn, där politik och ekonomi hänger samman. Demokratin är ett effektivt sätt att uppnå en utjämnande fördelning av samhällets resurser och nyttigheter. Den representativa demokratin uppfattas som nödvändig men egentligen inte önskvärd för den måste kompletteras med folkomröstningar och opinionsundersökningar för att få fram folkviljan i politiken. (Hagström, 1998)

Den **starka** demokratin är en balansgång mellan individualism och kollektivism. Enligt detta synsätt är ”*människan en social och politisk varelse med en strävan att förverkliga det som hon såväl kort som långsiktigt värderar. Denna strävan är allmänorienterad och altruistisk till sin karaktär*”. Demokratin uppfattas som en inlärnings- och utvecklingsprocess där medborgarna lär sig så småningom att samverka och ta ansvar. En stark demokrati förverkligas genom nära samarbete och samtal kring gemensamma angelägenheter i samhället på ett lämpligt sätt. För detta krävs mer tid och mer tillit jämfört med andra former av demokratisynen. (Hagström, 1998, s 11)

2.8 Resursfördelning - Grundläggande principer

Stadsdelarna i Malmö får sina kommunbidrag genom en särskild resursfördelningsmodell. Första principen är att resurserna fördelas utifrån befolkningens storlek, ålder och levnadsförhållande. Varje stadsdel har ett befolkningsansvar vilket innebär att stadsdelarna är ansvariga för samtliga kostnader som kan hänföras till stadsdelarnas befolkning. Cirka 90 % av stadsdelarnas totala kommunbidrag ingår i resursfördelningsmodellen och är kopplad till befolkningsansvaret. Resterande 10 % ingår inte i resursfördelningsmodellen och är anslagsfinansierad. Detta innebär att alla verksamheter som vänder sig till alla invånare i Malmö, (kommunövergripande verksamhet) finansieras genom anslagsfinansierade budget. Verksamheten kan drivas av en stadsdel vilken får ett särskilt anslag för detta. (Resursfördelning till stadsdelarna i Malmö. Stadskontoret ekonomiavdelningen)

Stadsdelarnas totala resurs beräknas verksamhet för verksamhet. När den totala ekonomiska ramen är fastställd har stadsdelarna möjlighet att fördela pengarna fritt mellan de olika verksamheterna. De verksamheter som tas i beräkningen är

- Pedagogisk verksamhet
- Individ och familjeomsorg
- Vård och omsorg
- Fritid och kultur
- Gemensam service och övrigt

(Resursfördelning till stadsdelarna i Malmö. Stadskontoret ekonomiavdelningen)

Grund resurser

Antal invånare i olika åldersgrupper är avgörande för hur grundresurserna som utgör drygt hälften av de totala resurserna, fördelas. Genom att multiplicera antalet personer som räknats fram inom de olika verksamheterna med ett belopp, beräknas grundresurserna. Befolkningstalen som används är en prognos för budgetåret och är ett genomsnitt mellan första januari och 31 december.

Förutom det får alla stadsdelar ett så kallat grundbelopp vilket är oberoende av hur stor befolkningen är och är därför lika stor för varje stadsdel. Grundbelopp är avsedd för vissa grundkostnader för politisk verksamhet, personal och lokaler med mera. (Resursfördelning till stadsdelarna i Malmö. Stadskontoret ekonomiavdelningen)

Tilläggsresurserna

Tilläggsresurser fördelas genom sociala kriterier som beskriver levnadsförhållande i stadsdelarna. Ett fåtal kriterier har blivit valda som kan vara relevanta ur fördelningssynpunkt.

Dessa kriterier är:

- Barn med utomnordisk bakgrund
- Barn till föräldrar med enbart förgymnasial utbildning
- Barnfamiljer med inkomst under 200 000 per år
- Barn med förvärvsarbetande mor
- Missbrukare på alkohol och narkotikakliniken.
- Ensamboende 75 år och äldre
- Personer med förtidspension/sjukbidrag
- Sista levnadsår 65- 74 år
- Personer med LSS -krets i ordinärt boende
- Utrikesfödda nyanlända
- Social faktor (oftast inom äldreomsorg och funktionshinder)

(Resursfördelning till stadsdelarna i Malmö. Stadskontoret ekonomiavdelningen)

Antal individer/enheter som respektive kriterium innehåller är inte avgörande för resursfördelningen utan det är istället respektive stadsdels andel av det totala antalet inom varje tilläggsriterium.

Uppgifterna hämtas oftast från Statistiska Central Byrån men ibland från Malmöstads egen statistik. Stadsdelarnas andelar inom de olika kriterierna har inte ändrat sig i någon större omfattning över tiden, åtminstone inte över ett kortare tidsperspektiv. Detta har gjort att man anser uppgifterna vara lämpliga som fördelningsgrund då de egentligen beskriver den sociala strukturen i varje stadsdel. (Resursfördelning till stadsdelarna i Malmö. Stadskontoret ekonomiavdelningen)

2.8.1 Individ- och familjeomsorg

Individ och familjeomsorgen fördelas genom två delverksamheter, nämligen ekonomiskt bistånd (administration) och övrig individ och familjeomsorg och fördelningen helt genom tilläggs-kriterier.

Tillhandahållande av bostäder åt bostadslösa och hemlösa är en del av delverksamheten ekonomiska bistånd.

Delverksamheten innehåller administration av försörjningsstöd samt introduktionsverksamhet. Behovet av ekonomiskt bistånd i de olika stadsdelarna har kunnat antas genom att kombinera de två tilläggs-kriterierna ”utrikesfödda nyanlända senaste 10-års perioden” samt ”Missbrukare på alkohol- och narkotikakliniken”. På grund av de olika existerande sociala strukturer i varje stadsdel kan skillnaden mellan vad stadsdelarna får vara stor, från ibland några hundra kronor per invånare till drygt 3 500 kronor (Kommunfullmäktiges handlingar, bilagsnummer 801/2004)

- **Tabell 1**

Bidrag per invånare i resursfördelningen 2003

	Resursfördelning Kr /invånare	Antal invånare	Kommunbidrag (MKR)
Centrum	16 622	37 418	626,2
Södra Innerstaden	19 106	32 736	629,1
Västra innerstaden	20 475	30774	630,1
Limhamn/Bunkeflo	20 170	31 571	634,5
Hyllie	25 486	30 845	785,9
Fosie	23 104	39 681	911,5
Oxie	20 297	10 902	221,3
Rosengård	31 334	21 802	683,2
Husie	19 573	17 709	346,6
Kirseberg	21 988	13 655	300,2
Total	21 597	267 092	5 768,5

(Kommunfullmäktiges handlingar, bilagsnummer 801/2004)

- **Tabell 2**

Kommunbidrag per invånare i resursfördelning 2003

	Kommunbidrag (MKr)	Kommunbidrag per invånare (Kr)
Centrum	57,8	1540
Södra Innerstaden	146,6	4480
Västra innerstaden	15,2	490
Limhamn/Bunkeflo	8,9	280
Hyllie	60,6	1999
Fosie	144,2	3630
Oxie	6,4	590
Rosengård	173,1	7940
Husie	7,4	420
Kirseberg	27,4	2010
Totalt	647,7	2430
Statsbidrag	-138,0	
Kommunbidrag	509,7	

(Kommunfullmäktiges handlingar, bilagsnummer 801/2004)

2.9 Fakta om Malmö samt de tio stadsdelarna

Sedan stadsdelsreformen i Malmö som skedde den 1 januari 1996 är Malmö indelat i 10 stadsdelar. Detta innebär att väsentliga delar av den kommunala verksamheten har valt att övergå från en funktionell organisation till en territoriell organisation bestående av tio stadsdelsförvaltningar.

- Varje stadsdel är indelad i delområden och det finns totalt 134 stycken
- Malmö hade den 1 januari 2004 en befolkning på 267 171.
- 66 198 eller 25 % av Malmös befolkning var födda i utlandet.
- Pågående bostadsproduktion i mars 2004 var 1018.
- 135 053 av Malmös befolkning var sysselsatta i Malmös näringsliv.
- Fosie är den största stadsdelen med 39 294 invånare och Oxie den minsta med 10 848 invånare.

(www.malmo.se)

Västra Innerstaden

I Västra Innerstaden bor det, 1 jan 2004, 30 991 personer, 12 % av Malmös folkmängd. Antalet människor beräknas öka till 31 350 år 2010 (www.malmo.se). Detta är den sjätte

största stadsdelen i Malmö som består av en ung bebyggelse. Det är den stadsdel med den största andelen invånare som är i pensionsåldern samt har den lägsta andelen invandare. Det råder en stark bofasthet men mindre stark i umgängesintensiteten (Hagström, 1998). Inflyttningen runt om i Västra Innerstaden är stor och för tillfället pågår ett generationsskifte, där antalet yngre och barnfamiljer ökar. Den största ökningen sker i åldersgruppen 25-44 år (www.malmo.se).

Centrum

Faktisk & Beräknad folkmängd i stadsdel centrum, 1 jan 2004, var 36 785, 14 % av Malmös folkmängd. Folkmängden fortsätter att öka. År 2010 beräknas antalet vara 40 010 personer. (www.malmo.se) Denna stadsdel är en av de största i Malmö med äldre bebyggelse. I Centrum bor det en stor andel invånare i åldern 19-64 år, mer än de andra stadsdelarna. Det är lite lägre invandratäthet än i hela Malmö totalt. I detta område är samhörigheten rätt låg om man jämför med bofasthet och umgängesintensitet mellan grannar. Befolkningsutvecklingen har framförallt utmärkt sig genom det stora antalet yngre, förstagångsboende och äldre (Hagström, 1998). I Centrum finns närmare 22 000 bostäder. Invånarna i Centrum har en lägre genomsnittsinkomst jämfört med övriga invånare i Malmö. Detta förklaras bland annat av den stora andelen förstagångsboende yngre samt äldre personer (www.malmo.se).

Husie

I Husie bor det, 1 jan 2004, 17 633 invånare dvs. 7 % av Malmös folkmängd. År 2010 beräknas det bo 18 730 invånare (www.malmo.se). Detta område är en ung stadsdel, det är en av de minsta befolkningsmässigt och här bor få invandrare. Snittet på åldern i detta område är i snitt av Malmö totalt. Det är hög bofasthet här, högre än t.ex. i Södra Innerstaden (Hagström, 1998). Barnfamiljer och pensionärer utgör majoriteten av befolkningen (som uppgår till drygt 17.000) och flertalet bor i småhus. Andelen grönområden är stor i förhållande till övriga Malmö (www.malmo.se).

Hyllie

I Hyllie bor det 30 626 personer, 1 jan 2004, 11 % av Malmös folkmängd. År 2010 beräknas invånarna vara 30 660 (www.malmo.se). Det är Malmös tredje största och fjärde invandratätaste stadsdel. Här bor en stor andel personer i detta område som inte är i arbetsför

ålder. Denna stadsdel är en av de yngsta i Malmö. Det råder högre bofasthet här än i Fosie men umgänget mellan grannar är lika låg. (Hagström, 1998).

Andelen invånare med invandrabakgrund motsvarar kommungenomsnittet, vilket är ungefär 30 procent (www.malmo.se).

Rosengård

I Rosengård bor det, 1 jan 2004, 21 526 invånare dvs. 8 % av Malmös folkmängd. År 2010 beräknas antalet invånare vara 21 670 (www.malmo.se). Den är en av de yngsta stadsdelarna i Malmö och är en av de mindre sett till invånarantal. Rosengård har en mycket stor andel individer under 18 år samt har en mycket hög andel invandare. Det råder låg bofasthet dock är umgängesintensiteten med grannar rätt hög. (Hagström, 1998). Befolkningen är förhållandevis ung, endast 29 % har nått pensionsåldern. Majoriteten, ca 84 procent, har utländsk bakgrund. De sex största folkgrupperna är Jugoslavien, Irak, Bosnien-Hercegovina, Libanon, Polen och Somalia. Här talar man 50 olika språk (www.malmo.se).

Limhamn-Bunkeflo

I Limhamn bor det 32 037 invånare, 12 % av Malmös folkmängd, beräknas öka till 38 470 år 2010 (www.malmo.se). Det är den fjärde största stadsdelen med en blandad bebyggelse av gammalt och nytt. Jämfört med hela Malmö har detta område en genomsnittlig ålderfördelning bland invånarna. Limhamn-Bunkeflo tillsammans med Västra Innerstaden har den mest invandrarglesa populationen. Det råder en stark bofasthet och umgängesintensitet, samhörigheten verkar stark (Hagström, 1998). Limhamn-Bunkeflo är Malmös till ytan största stadsdel och är den stadsdel i Malmö som under den närmaste femårsperioden kommer att expandera mest genom nybyggnation (www.malmo.se)

Fosie

I Fosie bor det, 1 jan 2004, 39 294 invånare, 15 % av Malmös folkmängd. År 2010 beräknas invånarantalet vara 39 640 (www.malmo.se). Denna stadsdel är till invånare Malmös största, det är dock en ung stadsdel. Åldern på de som bor i detta område är snitt av hela Malmö. Det är en av Malmös invandrartätaste stadsdelar. Det råder ganska låg samhörighet i detta område bland dem som bor här, det visar den låga bofastheten samt umgängesidentiteten. (Hagström, 1998).

Kirseberg

I Kirseberg bor det, 1 jan 2004, 13 945 invånare eller 5 % av Malmös folkmängd. År 2010 beräknas det bo 14 040 invånare i Kirseberg (www.malmo.se). Denna stadsdel är den näst minsta med blandad bebyggelse. Denna stadsdel speglar Malmö i det stora hela när det gäller ålderssammansättning, bofasthet och umgängesintensitet mellan grannar. Kirseberg har dock något lägre invandrantäthet än Malmös genomsnitt. (Hagström, 1998).

Männen är något fler än kvinnorna i den totala folkmängden, ett förhållande som är ovanligt bland stadsdelarna. Detta gäller speciellt åldrarna 25-64 år. Invandrarinslaget är lite mindre än i Malmö i sin helhet. Den genomsnittliga inkomstnivån i Kirseberg ligger under Malmös medelnivå (www.malmo.se).

Södra Innerstaden

I Södra Innerstaden bor det, 1 jan 2004, 32 080 invånare, 12 % av Malmös folkmängd. År 2010 beräknas invånarantalet vara 32 220 (www.malmo.se). Södra Innerstaden är Malmös äldsta stadsdel samt den femte största stadsdelen, till invånarantalet. Det är en dominans av ungdomar som bor här samt är det en av Malmös mest invandrantäta stadsdelar. Denna stadsdel kännetecknas av invånarnas bofasthet, de känner sig rotade och känner samhörighet med det område de bor i (Hagström, 1998).

En tredjedel av invånarna är i 20 - 30 års ålder. Nästan 70 procent av bostäderna är smålägenheter på ett eller två rum och kök. Var tredje är född utomlands i något av de 133 länder som bidragit med invånare till Södra Innerstaden. De största grupperna kommer från f.d. Jugoslavien, Bosnien-Hercegovina, Irak, Polen och Iran (www.malmo.se).

Oxie

I Oxie bor det 1 jan 2004, 10 848 invånare eller 4 % av Malmös folkmängd. År 2010 beräknas invånarantalet vara 11 880 (www.malmo.se). I denna stadsdel bor en stor andel invånare som är under 19 år samt bor en låg andel äldre. Befolkningsmässigt är Oxie den minsta stadsdelen i Malmö och är en ung stadsdel. Här känner man dock en högre samhörighet med grannar samt har högre bofasthet än i Hyllie och Fosie (Hagström, 1998).

- **Tabell 3**

Stadsdel	Folkmängd	Antal inkomsttagare	Medelinkomst	Inkomst per invånare
Centrum	36 785	25 718	181 900	127 960
S.Innerstaden	32 080	22 744	140 400	99 824
V.Innerstaden	30 991	21544	213 200	148 926
Li-Bu	32 037	14 684	301 500	140 569
Hyllie	30626	17322	193 000	109 025
Fosie	39 294	21475	178 000	97 497
Oxie	10 848	4394	284 000	115 482
Rosengård	21526	8771	167 800	68 372
Husie	17 633	8190	266 600	125 551
Kirseberg	13 945	7942	188 000	107 580
Malmö totalt	267 171	153 784	198 300	114 868

(www.malmo.se)

I tabellen ovan kan vi tydligare se förhållandena i varje stadsdel, gällande antal personer som arbetar, invånare, medelinkomst samt inkomst per invånare.

3. Sondering

3.1 Presentation av fallet

Det vi har undersökt i det här avsnittet är hur våra intervjuade socialsekreterare skulle agerat och arbetat med en klient eller samma problematik. Socialsekreterarna har fått ta del av ett avidentifierat fall, för att utreda klientens situation och förklara hur de skulle agera. De skulle hantera ärendet som om familjen verkligheten skulle ha varit där för att söka hjälp.

Frågorna vi ställde finns med i uppsatsen som bilaga 1 och deras svar finns med som bilaga 2.

Vi har valt att kalla intervjupersonerna IP 1 t o m IP 9.

Det avidentifierade fallet tar sin start år 2001 och handlar om en familj bestående av en mor och far i 30 års ålder, samt tre barn i åldrarna 4, 3 och 1 år. Familjen har under tiden fått tillökning av ytterligare ett barn. Föräldrarna kommer från Bosnien-Hercegovina, alla i familjen är dock svenska medborgare.

Familjen sökte bistånd hos stadsdelen, 2001-03-26, då de skulle vräkas från sin bostad, 2001-04-08. Familjen får bistånd i form av boende på hotell. Där bor de i nästan tre månader, verkställighet avslutas, 2001-07-04, då de inte hörts av trots att de har fått påminnelser och hotellet avbokas. 2001-07-09 kommer familjen tillbaka för att söka hjälp, de uppger att de

varit i Danmark för att hälsa på hustruns sjuka mamma. De hamnar återigen på samma hotell. 2001-07-18 klagar ägaren på att det är mycket spring att det är allmänt struligt med familjen. De får sedan ett boende på ett pensionat, som de bor ifrån 2001-08-20 till 2001-10-09, sedan får de en lägenhet att bo i.

2002-10-01 inkommer det klagomål på familjen från hyresvärden, det är mycket spring till och från lägenheten och att det är mycket övernattande gäster hos dem. Familjen meddelas om klagomålen, de blir mycket upprörda. Klagomålen fortsätter att komma in om att det är mycket sopor och att det fortfarande råder mycket spring till och från lägenheten. Hyresvärden vill nu säga upp kontraktet med stadsdelen, går dock med att stadsdelen får behålla kontraktet om familjen flyttas. Familjen hamnar på en camping, 2003-04-01, där de bor ett par månader innan det avbokas pga. att familjen inte nyttjat boendet. Till slut hamnar familjen i en halv modul på Mosippan, 2003-07-01, och där bor de fortfarande. 2004-10-22 ansöker familjen om lägenhet inne i stan istället för Mosippan.

3.2 Statistik avseende bostadslöshet i varje stadsdel

Den 28 september 2000 beslutade kommunfullmäktige att samtliga tio stadsdelsfullmäktige ska lämna rapport två gånger år om aktuella insatser för bostadslösa till kommunstyrelsen, genom dess folkhälso-, vård-, och omsorgsberedning. Stadsdelsfullmäktige Kirseberg ska vid samma tillfälle lämna en särskild rapport om de kommunövergripande insatserna. Information som är skriven nedan är hämtad från rapport angående bostadslösa år 2004.

- **Tabell 4**

Antal bostadslösa fördelade på aktuellt boende 2004

Stadsdel	2:a hand SDF	2:a hand övrigt	Inneboende	Uppgift saknas	Totalt
Centrum	66	42	55	5	168
S innerstad	196	35	103		334
V Innerstad	28	21	35		84
Li- Bu	20	1	11		32
Hyllie	86	15	43		144
Fosie	153	9	40		202
Oxie	16	2	8		26
Rosengård	80	3	17		100
Husie	12	1	2		15
Kirseberg	81	0	4		85
Totalt	738	129	318	5	1190

- **Tabell 5**

Bostadslösa fördelar på huvudsaklig försörjning 2004

Stadsdel	arbete	Pension	Sjukpenning	Studiestöd	A-kassa	socialbidrag	annan	Total
Centrum	8	17	3	9	7	117	7	168
S.innerstaden	12	28	12	7	5	245	25	334
V.innerstaden	7	11	2	7	0	56	1	84
Li-Bu	2	6	2	2	0	20	0	32
Hyllie	16	3	15	7	1	94	8	144
Fosie	11	20	2	17	3	138	11	202
Oxie	1	4	2	0	1	13	5	26
Rosengård	1	8	0	8	2	56	25	100
Husie	2	0	0	0	0	13	0	15
Kirseberg	6	24	3	6	1	33	12	85
totalt	66	121	41	63	20	785	94	1190

- **Tabell 6**

Bostadslösa fördelade på orsak till bostadslöshet 2004

Stadsdel	Obetald hyra	Störande	Bristande förankring	Annan	Total
Centrum	29	11	93	35	168
S.innerstaden	80	32	172	50	334
V.innerstaden	13	9	62	0	84
Li-Bu	8	5	17	2	32
Hyllie	39	12	53	40	144
Fosie	45	29	35	93	202
Oxie	4	0	11	11	26
Rosengård	11	15	54	20	100
Husie	3	1	0	11	15
Kirseberg	33	12	28	12	85
Totalt	265	126	525	274	1190

• **Tabell 7**

Antal barn i bostadslösa hushåll 2004

Stadsdel	Antal barn
Centrum	60
S.innerstaden	259
V.innerstaden	6
Li-Bu	7
Hyllie	92
Fosie	122
Oxie	28
Rosengård	128
Husie	11
Kirseberg	39
Totalt	752

Tabell 8

Bostadslösa, medborgarskap 2004

Stadsdel	svensk	annat
Centrum	120	48
S.innerstaden	202	133
V.innerstaden	82	2
Li-Bu	31	1
Hyllie	112	32
Fosie	128	74
Oxie	17	9
Rosengård	33	67
Husie	4	7
Kirseberg	65	20
Totalt	794	393

4. Diskussion och analys

4.1 Summering

Det är dags att sammanfatta resultaten av vår undersökning av stadsdelarna i Malmö. Som vi tidigare har konstaterat finns det inte någon uttalad bostadsbrist i Sverige samt att det råder i genomsnitt en god bostadsstandard. Men med tanke på att bostadspolitiken avvecklades så småningom och blev mer marknadsanpassad förändrades hemlösa/bostadslösa situation avsevärt på bostadsmarknaden i vissa regioner. Detta medförde nya grupper av hemlösa/bostadslösa i stora städer så som arbetslösa, ungdomar och familjer som egentligen inte direkt hade några sociala problem. De var dock beroende av socialbidrag för sin försörjning och/eller inte någon tidigare anknytning på bostadsmarknaden att hänvisa till.

Enligt socialtjänstlagen Kap 2 § 2 har kommunerna yttersta ansvaret för medborgarna inom kommunen, därför blev socialnämnden tvungen att ta ansvar för dessa grupper. Den sekundära bostadsmarknaden växte fram genom att socialnämnden gick in som förstahandshyresgäst och upplät lägenheter med sociala kontrakt till personer som hade svårt att få tag i bostad. På det sättet kunde socialtjänsten garantera fastighetsägarna hyra och tillsyn därmed bostäder till sina klienter.

Den första januari 1996 genomgick Malmö stad en omorganisering vilket innebär att tio stadsdelsfullmäktige tillskapades med motivering ur ett såväl ett demokrati- som ur ett effektivitetsperspektiv. Detta skapade nya förutsättningar för både medborgarna och socialförvaltningarna. Enligt den nya organisationen har varje stadsdel det totala ansvaret för olika verksamheter så som pedagogiskverksamhet, individ och familjeomsorg, vård och omsorg samt fritidsverksamhet. Därför fastställs en ekonomisk ram för varje stadsdel vilket ger möjlighet till stadsdelarna att fördela pengarna fritt mellan de olika verksamheterna. För att fastställa den ekonomiska ramen utgår man ifrån befolkningens storlek, ålder och levnadsförhållande. På grund av de olika existerande sociala strukturer som medför olika levnadsförhållanden i olika stadsdelar kan skillnaden mellan vad stadsdelarna får vara stor. Stadsdelar har olika problematik att handskas med och har därför varierande behov av resurser. Detta har vi även kunnat se i vår undersökning när det gäller bostadslösa familjer då det skiljer sig markant gällande sociala myndigheters belastning av problematiken i olika stadsdelar.

Stadsdelsreformen har som tidigare sagt en decentraliserad design. Genomgången visar att en decentralisering kan motiveras med närhetsvärdet, motivationsvärdet och effektivitetsvärdet. Samtidigt som centralisering kan motiveras med hänvisning till såväl demokrati som effektivitetsvärde. När det gäller centrala lösningar diskuteras ofta att alla får sina behov tillgodosedda på ett likartat och rättvist sätt. Anhängare för decentraliserade lösningar lyfter fram argument för en politik eller en lösning som är individuellt behov anpassad efter lokal kännedom. Vi har kunnat se genom vår undersökning att stadsdelarna bistår bostadslösa familjer på olika sätt. Detta kan motiveras ur ett demokratiskt perspektiv men frågan är vilken demokratisyn man har.

Den tunna demokratin vilar på en individualistisk samhällsuppfattning vilket betonar både ekonomiska fri- och rättigheter och politiska fri- och rättigheter. Kommunerna har till uppgift att garantera medborgarnas frihet på marknaden och i samhället. Däremot vilar den snabba demokratin på en kollektivistisk samhällssyn då kommunernas mål ska vara en utjämnande fördelning av samhälles resurser och nyttigheter. Den starka demokratin sägs vara en balansgång mellan den tunna och den snabba demokratin.

I demokrati diskussionen ska vi inte glömma begreppet skälig levnadsnivå som tolkas varierande. Ett annat problem vi har berört i arbetet är att socialtjänstlagen har en ramlags

karaktär vilket ger lokala myndigheter och tjänstemän stort tolkningsutrymme av den enskildes rättigheter och skyldigheter. De har samtidigt möjlighet att anpassa biståndet till individuella behov. Beroende på den sociala situationen som råder i stadsdelen, som den enskilde befinner sig i, kan myndigheterna avgöra vad som skulle vara en skälig levnadsnivå för denne.

4.2 Analys

I det här avsnittet vill vi knyta ihop uppsatsens syfte och frågeställningar med den litteratur vi har studerat och vad som kommit fram i undersökningen.

Syftet var att ta reda på om lika behov bedöms lika i olika stadsdelar och om inte vad detta beror på? Samt vill vi besvara på våra frågeställningar som lyder så här:

- Hur skiljer sig formerna av bistånd åt i de olika stadsdelarna?
- Vilken betydelse har ekonomiska förutsättningar i de olika stadsdelarna?
- Vilken betydelse har den sociala situationen i de olika stadsdelarna?
- Vad finns det för fördelar med en decentraliserad lösning?

Enligt Åke Elmer är *”Bostadspolitiken är liksom arbetsmarknadspolitiken på en gång ekonomisk politik (produktionspolitik) och socialpolitik (konsumtionspolitik)”* (Elmer, 2000, s 76). I den ekonomiska politiken har man i många år fokuserat på bostadsbyggandet vilket har haft en betydande roll för statens konjunkturpolitik. Sedan 1980-talet blev bostadspolitiken mer marknadsanpassad med mindre statliga subventioner. Bo Rothstein menar att *”Detta är det klassiska argumentet för marknadslösningar, dvs. att konkurrens tvingar fram både effektivisering av produktionen och en anpassning till kundernas önskemål och en respekt för kunderna”*. (Rothstein, 2002, s 241) Men frågan är hur gynnsamt har denna politik varit för medborgarna?

Som sagt under arbetet har den starka anledningen till att fler antal personer utan direkta sociala problem behövt bistånd till boende genom socialtjänsten, varit den bristande balansen mellan bostadsbyggandet och befolkningsökning som visat sig under senare år. Med andra ord kan man säga att en marknadsanpassad bostadspolitik har i förlängningen inneburit att antalet hemlösa, under ett antal år ökat. För att få en bostadsmarknad i balans ska man kunna genom bostadspolitiska mål stimulera byggandet till rimliga priser.(Ärende KS-KOM-2003-00467)

Förutom bostadspolitik har andra faktorer påverkat situationen för hjälpsökande/hemlösa hos sociala myndigheter. Under det teoretiska avsnittet har vi gått igenom faktorer som har betydelse för kommunalt erbjudna tjänster (speciellt riktad mot hemlösa/bostadslösa familjer) så som *decentralisering* och *socialtjänstlagens karaktär*. Som mål ville man uppnå service som är behovsanpassad med tanke på att de lokala myndigheterna har en närmare kontakt och därmed en helhetssyn på medborgarnas behov. Socialtjänstlagen har också lämnat stort utrymme till både socialförvaltningar och tjänstemän att tolka lagen och anpassa biståndet till den enskildes behov. Men frågan är vad som händer om den enskildes behov eller rättare sagt klientens är samma (som i vår undersökning) men stadsdelarnas syn eller belastning av problematiken är olika? Vad händer då man ser problematiken med olika glasögon? Ifall problemet ses och löses olika av socialsekreterarna kan vi påstå att "street level bureaucrats" på så sätt skapar en egen policy som passar bäst till deras tankesätt och agenda. Vilket i sin tur kan leda till svagare tilltro till rättstaten.

4.2.1 Hur skiljer sig formerna av bistånd åt i de olika stadsdelarna?

I vår undersökning var intervjupersonernas svar präglade av olikheter när det gällde insatser, bistånd för familjen, handläggarnas arbetssätt och handläggarnas attityder samt utfall.

Attityd och arbetssätt visade sig skilja sig markant stadsdelarna emellan.

IP 3 svarade: *"Det kan få bli hotell om det ej finns lägenhet, det blir upp till nämnden att bestämma. Vi har aldrig räkat ut för detta, köpa hus i värsta fall, det handlar ju om barn.. placera barnen? Allt måste utredas inom familjen.. kanske dela på familjen för att barnen skall få tak över huvudet. Kanske en stor husvagn på camping? Ingenting är ju en slutlig lösning, blir ju en provisorisk lösning. Vi har ej resurser vad gäller bostäder, men jobb med familjen har vi resurser till, försöka hitta hus/husvagn på landet. Utreda störningar i familjen, psyksjuk? Samtal med dem hur fungera socialt, det tar tid för folk att ändra sig"*.

Nedan följer ytterligare svar på hur vissa av intervjupersonerna arbetar olika med familjen:

IP 1 uppgav: *"Man får jobba med familjen, se hur deras vanor är, vad det finns för problematik i familjen... om det är vanskötsel av barn etc."*

IP 2 svarade: *"Bostadslösa familjer löser vi med våra utredningslägenheter. De får komma hit mellan vissa tider och fylla i en blankett, det ska vara akut, är det om en månad säger vi hejdå.. de ska fylla i vad som är akut och fylla i varför samt vad de själva har gjort. Vi kallar hit dem för att tala om vad som gäller. Menar klienten på att det inte deras fel, bokas ett möte med hyresvärden såfår de talas vid. Skulle det sedan bli aktuellt för avhysning är jag oftast*

med. Det finns människor som haft trubbel med hyra som fått hjälp med den samt handlingsplan etc. men som hamnar i problem igen så får man inte hjälp med hyran igen, det blir avslag. Då kan det vara aktuellt med att ta över kontraktet i sista minuten, när kronofogden är där. Det finns dem som medvetet sätter i sig i situationer, tex. barnfamilj som räknar med att socialen skall gå in och betala deras hyra eftersom de har barn, vi ger ej med oss. Det gäller att vänta lite och vara lite kylig, eftersom folk brukar kunna lösa det själva. Man ska inte underskatta människor, det kan vara bra att de får känna påkonsekvenserna om de inte använder "sunt förnuft". Man måste ställa krav på dem, de lär sig genom det. Det gäller att vara lite hård och allvarlig i sättet, hyreslagstiftningen är den som gäller här, det går inte att ta hänsyn till kulturella skillnader".

Medan IP1 menar att man ska jobba med familjen och deras vanor för att lösa problemet anser IP2 att man får vänta och vara lite kylig och inte underskatta människor. För att jobba med familjens vanor krävs långvarig kontakt både med föräldrarna och barnen och även andra åtgärder. Däremot ser IP2 ingen nödvändighet att etablera någon långvarig kontakt med familjen utan vill helst slippa kontakt med familjen. Genom att ändra familjens vanor anser vi att IP1 kan förebygga familjens framtida problem vilket kan vara en mera varaktig lösning. Å andra sidan lyckas IP2 lösa enbart det aktuella problemet genom att till exempel betala hyresskulder, men detta mönster av störning eller obetalda hyror kan upprepas då beteendet sällan ändras. IP8 s svar ligger i linje med vad vi menar med klientens beteende; "*Man kanske ska använda sig av andra åtgärder än bara hitta bostad å familjen, många gånger kan bostadslöshet vara tecken på något annat. Mycket samtal med familjen för att utreda var problemet rotas i, sätta in andra insatser som kontaktperson*". Däremot hävdar en annan intervjuperson att familjen ska ändra sitt beteende då man ger dem varningar flera gånger. Hon förklarar inte sättet hon ska jobba med familjen för att de ska ändra sig utan att familjen ska inse konsekvenser av sitt handlande:

"Se om familjen kan lägga om sin attityd, sluta med störningar. Berätta konsekvenserna för dem att man kan bli vräkt. Ha samtal med dem regelbundet. Klienterna måste också vara aktiva. Om det både är föräldrar och barn som stör kan man ifrågasätta föräldraskapet också det ska utredas om de är lämpliga som förälder. Går de inte med på att ändra sig får de vräkas. Ändrar de inte sitt beteende efter så många varningar får man omhänderta deras barn".

Vi ser tydliga skillnader mellan våra respondenters arbetssätt då vissa vill jobba mer med familjen och anser att de har tillräckligt resurser för att intensifiera åtgärder och vill även anlita barnpsykologer, psykiatri, hemhjälp, hemmahosare. Andra är däremot bereda att omhänderta familjens barn för de inte ändrar sitt beteende efter varningar.

IP 6 svarade: "Pratat mycket med klienten och hyresvärden... pratat med honom att läget är allvarligt och kollat med hans bakgrund, frågat vart han skulle ta vägen om han blir vräkt, satt in hjälp där det hade behövts, psykiatri? Kanske hemhjälp, utredningsgruppen...".

IP 9 svarade: "Är det barn inblandade måste jag samarbeta med barn och ungdom. Det får bli mycket samtal med den här familjen, de kanske behöver "hemmahosare", det framkommer av utredningen vad de behöver för hjälp. De kanske behöver barnpsykolog. Kontakter tas med skola, alla avdelningar som är berörda hos oss kommer att lägga ner allt för att de skall bo kvar. Jag har aldrig placerat någon på hotell."

"Det gäller att intensifiera stödet för familjen, ej vräkning så lätt. Hota dem med vräkning, jobba med dem. Barnperspektivet är viktigt. Vi har möjlighet att satsa på familjen. Fortsätta att prata med hyresvärden, och ej vräka dem. jobba på deras jobbsituation, utbildning".

Vi har även hittat organisatoriska skillnader det vill säga antal socialsekreterare som arbetar med hemlöshets-/bostadslöshetsfrågor i varje stadsdel. I vissa stadsdelar finns enbart en bostadssekreterare så som i Hyllie och Oxie medan stadsdelen Södra Innerstaden har en speciell enhet som jobbar med dessa frågor. I Fosie är det tre som jobbar i bostadsintaget, fyra som jobbar med tillsynen över andrahandslägenheterna och utredningslägenheterna och en som jobbar med alternativa boenden. I centrum är det 2 bostadssekreterare som är ansvariga både för utredningar också uppföljning.

4.2.2 Vilken betydelse har den sociala situationen i de olika stadsdelarna?

Vi har fått se genom vår undersökning att det finns även olika problematik i olika stadsdelar. I avsnittet "Fakta om Malmö och dess stadsdelar" har vi beskrivit den sociala situationen som föreligger i varje stadsdel. I tabell 9 vilken vi har lyckats få fram genom att slå ihop information taget från tabell 1, 3, 4 kan vi också se hur situationen är i varje stadsdel. Intervjuerna visar också att stadsdelarna brottas med olika problematik och har mer eller mindre resurser att tillgå. Många av intervjupersonerna tog upp att det svåraste var att hjälpa ensamstående män, särskilt äldre missbrukare. Vissa uppgav även att ungdomar var en stor problematik, särskilt för de stadsdelar som har mest invånare samt är närmst citykärnan.

Vi kan observera i tabellen att en stadsdel som Södra Innerstaden har betydande belastning när det gäller bostadslösa familjer. I genomsnitt har befolkningen i Södra Innerstaden en

inkomst på 99 824 kr vilket ligger under Malmöstads snitt som är 114 868 kr. Sammanlagt har stadsdelen 334 familjer vilket är det största antalet bland alla stadsdelar.

• **Tabell 9**

Stadsdel	Resurser/invånare	Antal bostadslösa familjer	Antal hemlösa	Medelinkomst per invånare	Antal invånare
Centrum	16 622	168	56	127 960	36 785
S.innerstaden	19 106	334	111	99 824	32 080
V.innerstaden	20 475	84	4	148 926	30 991
Li-Bu	20 170	32	2	140 569	32 037
Hyllie	25 486	144	28	109 025	30 626
Fosie	23 104	202	33	97 497	39 294
Oxie	20 297	26	4	115 482	10848
Rosengård	31 334	100	19	68 372	21 526
Husie	19 573	15	4	125 551	17 633
Kirseberg	21 988	85	17	107 580	13 945
Totalt	21 597	1190	278	114 868	267 171

Även enligt våra respondenter skiljer problematiken åt som till exempel:

Centrum: *”Största problemet är de som är ensamstående missbrukare över femtio år. Vi har inte så mycket med barnfamiljer i Centrum att göra, de flesta här är unga människor som vill flytta hemifrån eller ensamstående missbrukare.”*

Fosie: *”De problem som är mest jobbigt här är ungdomarna som kastat ut sig själva eller blivit utkastade. Vi jobbar mycket med samtal med familjerna det gäller. Det är en stor riskgrupp. Vi har inte så stora problem med barnfamiljer.”*

Kirseberg: *”Vi har mest ensamstående män, missbrukare... finns ej många bostadslösa familjer. Flesta för dem som inte klara eget boende är missbrukare eller f.d. missbrukare.”*

Hyllie: *”... hittills har vi inte haft någon familj som kommit och sagt att hjälp vi blir vräkta! Det är viktigt att man tar reda på vad det är, särskilt med tanke på barnperspektivet.”*

4.2.3 Vilken betydelse har ekonomiska förutsättningar i de olika stadsdelarna?

Vi kan även se i tabellen ovan att den ekonomiska situationen skilja sig avsevärt åt. Medan stadsdelen Limhamn-Bunkeflo har en medelinkomst på 140 569 Kr/invånare och får i

resursfördelningen 20 170 Kr/invånare, får Södra Innerstaden endast 19 106 Kr/invånare i resursfördelningen och har den lägsta medelinkomsten i hela Malmö.

Vi har även diskuterat att det finns olika tilläggs kriterier som man utgår ifrån vid fördelningen av budgeten så som:

- Barn med utomnordisk bakgrund
- Barn till föräldrar med enbart förgymnasial utbildning
- Barnfamiljer med inkomst under 200 000 per år
- Barn med förvärvsarbetande mor
- Missbrukare på alkohol och narkotikakliniken.
- Ensamboende 75 år och äldre
- Personer med förtidspension/sjukbidrag
- Sista levnadsår 65- 74 år
- Personer med LSS -krets i ordinärt boende
- Utrikesfödda nyanlända
- Social faktor (oftast inom äldreomsorg och funktionshinder)

Men frågan är under vilket av dessa kriterier placeras bostadslösa familjer eller hemlösa. På vilket sätt kan man se stadsdelarnas belastning av hemlöshet eller bostadslöshet? Enligt en av cheferna vi intervjuade har stadsdelarna hittills fått medel från kommunen baserad på antal personer som ligger under ”Missbrukare på alkohol och narkotika kliniken” kriteriet.

Om det redovisade kriteriet överensstämde med antal behövande i varje stadsdel skulle Södra Innerstaden som har så stort antal bostadslösa familjer fått mer pengar i resursfördelningen. Även om vår undersökning inte är tillräckligt bevis på sambandet mellan den ekonomiska situationen i stadsdelen och den aktuella problem bilden, är det ett tecken på obalansen.

Detta gör att sociala myndigheter inte kan forma biståndet efter vad som är skälig levnadsnivå utan vad deras ekonomi och den sociala belastningen i stadsdelen tillåter. Enligt socialtjänstlagen Kap 4 § 1 ska den enskilde tillförsäkras en skälig levnadsnivå samt att biståndet skall utformas så att det stärker den enskildes resurser att leva ett självständigt liv. Begreppet ”*skäliga levnadsnivån*” har inte preciserats i lagen. Detta för att möjliggöra tillämpning av lagen som är mer lokal/behov anpassad. På ett övergripande plan ger biståndsparagrafen rätt till bistånd till den enskilde med traditionella kraven på *rättsäkerhet, enhetlighet och tillförlitlighet*

Kraven på enhetlighet kan riskera att försvinna då enligt vår undersökning olika stadsdelar erbjuder vår klient olika former av bistånd. Även om alla erbjuder tak över huvudet skiljer det sig markant åt vilken standard deras bistånd har. I vissa stadsdelar får vår klient (en familj med fyra barn) en halv modul eller halva utredningslägenheter och i vissa andra stadsdelar får klienten hotellboende eller en lägenhet dvs. tvåa eller trea. Vissa erbjuder samtal och psykolog, hemmahosare, kontaktperson och andra säger hejdå till familjen om deras problem inte är akut.

IP 2 svarade: ”Vi har 4 stycken 2 rumslägenheter som vi inrett i vandrarhemsstandard, hyr rum sen har man tillgång till toalett och kök, det andra rummet hyrs ut till en annan familj, så bor de under utredningstiden. Det är till för barnfamiljer i akut situation.”

IP 3 svarade: ”Vi har aldrig råkat ut för detta, köpa hus i värsta fall, det handlar ju om barn...”

IP 4 svarade: ”Ge familjen en Kontaktperson, som ser till hyran, jobbar med familjens skuldsanering, bostadsbidrag samt att familjeterapeuter jobbar med familjen. Hitta en lägenhet såstor som det finns 3:a eller 4:a, man ska ju jobba för att familjen får ett värdigt liv... viktigt att de får något såatt barnen kan gåpå samma skola... om inte ... betala taxi under en viss tid. Hotell är ingen permanent lösning... Placerar ej tvåfamiljer i en lägenhet eller en familj i halv lägenhet.”

IP 5 svarade: ”De måste ha tak över huvudet, det blir hotell om det är fullt, samt undersöka saken”.

IP 6 svarade: ”Gåt hem till klienten och pratat, de kanske inte mår bra... frågat om de behöver annan hjälp för att det skall fungera.”

4.2.4 Vad finns det för fördelar med en decentraliserad lösning?

Under tidigare avsnitt har vi diskuterat olika skäl som ligger till grund för decentralisering. Fördelar med decentralisering förknippas ofta med tre olika värden; så som närhetsvärde, motivationsvärde samt effektivitetsvärde.

Närhetsvärden förklarar det faktum att organisationerna blir mer känsliga och mer anpassade efter lokala förutsättningar och behov. *Motivationsvärden* beskriver hur man kan genom decentralisering stimulera och skapa mera motivation hos medborgarna att engagera sig aktivt i lokalsamhällets angelägenheter. Därigenom skapas mer legitimitet för politiska beslut som fattas då medborgarna känner sig mer inblandade i beslutsprocessen. Både närhetsvärden och motivationsvärden tros leda till *effektivitetsvärden* vilket innebär att resurser utnyttjas av stadsdelar på ett mera rationellt sätt då stadsdels befolkning och deras representanter själva svarar för stadsdelens politik. På det sättet stimulerar medborgarna och representanter varandra mera till ett rationellt utnyttjande av resurserna. Även om myndigheterna vinner legitimitet, närhet och effektivitet genom decentralisering men vad blir konsekvensen då utfallet av myndigheternas service är så olika? Våra intervjupersoner har uttryckt att närhetsvärde och den kontakt de kan skapa i deras område som fördel för decentralisering. De ansåg att det var bättre med en personlig kontakt, både med klienter och hyresvärdar. Det var lättare för dem att se vad problemet berodde på samt lättare att få lägenheter av hyresvärdar vilka socialsekreterarna hade bra kontakt med.

”Jag är ej för en central lösning angående bostadsfrågan, vi har så bra koll på det, med klienter och hyresvärdar. Det är tråkigt att man ej kan hantera det bättre i andra stadsdelar, det är synd om de klienterna. Vissa stadsdelar skulle kanske behöva en central lösning, det är tråkigt att de inte jobbat upp kompetensen inom detta område”.

Det är en svidande kritik gentemot de andra stadsdelarna. Nedan följer ytterligare en kommentar vi fått om centraliseringsfrågan. Hon är ej för en central lösning för att hon ansåg sig vara en skicklig bostadssekreterare som kan både förhandla om lägenheter med hyresvärdar och ha kontroll över klienternas behov. Men det viktigaste för henne var hantering av bostadslöshet/hemlöshet i hennes stadsdel och inte i hela Malmö. Istället för att fokusera på medborgarnas behov och Malmöstad som helhet fokuseras det ofta på vilken stadsdel klienten tillhör och vad som är för stadsdelens bästa. Nedan följer ytterligare exempel på hur vissa socialsekreterare resonerat kring centralisering;

”Jag ser ej fördel med centralisering eftersom vi har såbra kontakt med hyresvärdarna. Jag ser genast när jag får in hyresskulderna vad klienterna behöver, ser vad det finns lägenheter lediga, hur skall det gå till när det centraliseras? Ska vi stå i kö för att få lägenheter å klienterna? Hur blir tilldelningsprinciperna mellan stadsdelarna?”

I socialtjänstlagens portalparagraf anges att arbetet inom socialtjänsten ska bygga på respekt för individens självbestämmanderätt och integritet, och ett av de övergripande målen för socialtjänstlagen är demokrati. Diskussionen om demokrati är inte något nytt då det förekommer så fort man pratar om decentralisering/centralisering. Ett argument för centralisering är att alla får sina behov tillgodosedda på ett likartade och rättvist sätt. Detta kan uppnås bäst genom att ett centralt organ bestämmer biståndets omfattning och fördelning. Enligt vår undersökning kan för mycket decentralisering leda till en obalans mellan vissa stadsdelar då vissa kan erbjuda bättre service än andra. På så sätt kan decentralisering lätt leda till negativa geografiska skillnader. Detta kan vi också se genom vår undersökning då många av våra respondenter är för en centralisering av hanteringen av hemlöshet. Vissa socialsekreterare åsyftade att bostadslösa skulle få en rättvisare bedömning och att det skulle skapa en bättre överblick på situationen. Så här uppgav tre intervjupersoner om centralisering:

”... Vi är ju inte en bostadsförmedling, att centralt ha en kö skulle vara rättvisare. Kan vara bra att det centraliserats, att det finns någon som har en övergripande blick ser vad det finns att erbjuda för alla, att alla stadsdelar jobbar lika”.

”... En central lösning, för som det är nu tar det mycket tid för handläggarna, det är familjer samt ensamstående hemlösa. Vi äger problemen men har ej lösningen, vi är inga bostadsförmedlare”.

”... Misstänker att det kanske skulle vara bättre centralt med en grupp som bara jobbar med det, bättre tillsyn med en central grupp, det tar tid för en, en stadsdel har så mycket belastning och resurser, större möjlighet för att få rätt hjälp och rätt lösning om det skulle ligga centralt”.

Men diskussionen om centralisering och decentralisering kommer inte lösas så lätt då oftast beroende på vilken demokratisyn man har kan problematiken diskuteras från olika håll. Den **tunna** demokratin vilar på en individualistisk samhällsuppfattning och däremot den **snabba** demokratin vilar på en kollektivistisk grundsyn, där man vill uppnå en utjämnande fördelning av samhällets resurser och nyttigheter. Den **starka** demokratin är en balansgång mellan individualism och kollektivism. Därför kan vi säga att det som våra respondenter har uttryckt kan många gånger grunda sig i vilken demokratiuppfattning de har haft. Även andra aktörer i vårt samhälle har olika syn och uppfattningar om hur vi ska uppnå den starka demokratin eller

rättare sagt balansgången mellan kollektivism och individualism. Vi anser att med ett individualistiskt perspektiv ska individen bära ansvar för sitt handlande och även känna på konsekvenserna. Däremot med en kollektivistisk syn är inte enbart individen den som är ansvarig för sin situation utan även samhället och dess struktur kan ha stor del i individens situation.

Vissa stadsdelar kräver mer motprestationer av klienter än andra stadsdelar. Detta är ett tecken på hur stadsdelarna lägger olika mycket vikt på individens ansvar i det sammanhanget. Enligt det individualistiska samhälls uppfattningen faller det helt naturligt att fokusera på individen istället för strukturella problem. Ett exempel på detta är när IP 2 uppgav i intervjun att *"Gör de inte de ansträngningar som krävs för man göra klart att dåcker de ut på gatan"* medan IP 9 sade till oss *"Vi lägger ner de resurser som behövs om för att de skall kunna bo kvar"*.

IP 8 var också inne på linjen att låta familjen känna på konsekvenser om de inte ändrade sitt beteende, denne uttryckte det så här:

"Men ifall inget av detta hjälper av flera samtal efter flera år kanske man kan dra in socialbidrag och ifrågasätta deras lämplighet som föräldrar, kan de inte se konsekvenser av sitt handlande och hur barnen kommer i skada, kan det bli aktuellt, utgör de fara för barnen har socialtjänsten ett ansvar."

T H Marshall som hade förhoppningar om den moderna välfärdsstaten under 1900-talet lärde oss att tillkomsten av välfärdsamhället omvandlade medborgarna till sociala medborgare med sociala rättigheter. Han påpekade att genom de sociala rättigheterna kunde alla individer garanteras en viss status och välfärd oberoende av hur bra de konkurrerade i det kapitalistiska samhället. De sociala rättigheterna skapade således enligt honom en grund för jämlikhet utanför marknadens sfär. För honom var jämlikhet avseende status viktigare än ekonomisk jämlikhet. Även om de båda självfallet var integrerade i varandra. Han var på det klara med att det sociala medborgarskapets främsta förtjänst var att det minskade osäkerheten för medborgarna samt att det minskade skillnaderna mellan dem på alla sätt.

4.3 Slutdiskussion

Enligt maktutredningen finns i Sverige en rörelse från en samhällscentrerad demokratitolkning mot en individcentrerad. Som sagt är kollektivet och solidariteten mellan

olika grupper i samhället avgörande när man har en samhällscentrerad demokratisyn. Det är viktigt att det finns en gemensam identitet och samhörighet och att individen tar ansvar för kollektivets bästa. I ett individcentrerat perspektiv är individen i centrum och hon ska vara självständig, fatta beslut och ta ansvar för beslutet. En viktig del i demokratins historia har varit att finna en balans mellan dessa två riktningar. I utredningen framförs även att Befolkningen agerar mer individuellt både i förhållande till att försöka påverka den stora demokratin och när det gäller den egna situationen i kontakt med verksamheterna, demokrati ”i det lilla” (SOU,1990:44). Även tjänstemannen eller socialsekreterarna agerar ganska självständigt inom organisationerna vilket ibland benämns ”gräsrotsbyråkrati”.

Det vi vill visa ligger väl i linje med de resultat som redovisas i en utvärdering av Malmös stadsdelar. Där talas det om att *”det finns en viss risk för att stadsdelsreformen innebär ett murbyggande mellan stadsdelarna. Det är i och för sig en naturligt följd av den ändring i intressefokus som reformen har inneburit”* (Hagström, Peterson, 2000, s 295). Istället för att fokusera på medborgarnas behov oavsett var eller inom vilken stadsdel ärendet råka falla fokuseras det på vilken stadsdel klienten tillhör.

Under intervjuernas gång kändes många gånger att socialsekreterarna ansträngde sig enbart för det som händer i sin stadsdel och rent av struntar hur det löser sig för andra. Är inte klienter av samma värde bara för att de råkar tillhöra en annan stadsdel? Olika stadsdelar erbjuder olika service till bostadslösa. Vissa stadsdelar kan ge mer stöd och mer insatser än andra.

Har man en central lösning, en bostadsförmedling, som samarbetar med hyresvärdar kan alla bostadssökande komma dit för att få hjälp och bostad. Har man en central bostadskö kan man enklare se hur stor bostadsbristen är. Det är därmed enklare att dela ut lägenheter till de stadsdelar som har stor belastning av problematiken. Socialsekreterarna slipper också på så vis att agera som hyresvärd samt rollen som stödjande kontaktperson, de slipper en dubbelroll.

Vi tycker att bostadslösheten skall bearbetas med en gemensam handlingsplan inte flera olika där resultaten skiljer sig från varandra. Klienterna skall inte behöva vara orolig för vilken hjälp de kan få bara för att de råkar tillhöra en viss stadsdel. Det är människor det handlar om, inte ett lotteri.

I en artikel som publicerades 19 december, 2004 på Sydsvenskan kan en tvåa kosta 24 800 kr för en stadsdel;

”Med Malmös överhettade bostadsmarknad och de egna jurlägenheterna fyllda tvingas socialtjänsten ragga akutbostäder till ockerhyror. En av dem som utnyttjar situationen är fastighetsägaren Reine Jacobsson, 59 år, i Västra Frölunda. Han hyr tvåmöblerade tvårummare i Malmö för 19 800 Kr respektive 24 800 Kr i månaden till familjecentrum i Södra Innerstaden.”

I det här läget skulle man då kunna tycka att stadsdelen skulle kunna vända sig till en annan stadsdel för att se om det finns lediga bostäder. Dock med den byråkrati som råder är det svårt att ha en fungerande samarbete. I stället för att betala sådana dyra avgifter till hyresvärdar skulle det vara lämpligt att ha en bostadspolitik som främjar både medborgarna och bostadsmarknaden. Ett centralt organ som har tillgång till alla tomma lägenheter och fungerande kontakt med alla hyresvärdar skulle inte heller vara onödigt. Det är inte rimligt att människor i samma stad ska behöva få olika insatser när det handlar om samma problematik. Begreppet ”skälig levnadsnivå” ska väl egentligen tolkas likadant i Limhamn-Bunkeflo som i Fosie. Tjänstemannens syn eller organisationernas ekonomiska förutsättningar eller stadsdelars belastning ska inte vara avgörande vid tolkningen av lagen och vad begreppet ”skälig levnadsnivå” innebär.

Då vi har haft stor glädje av Bo Rothsteins tankar slutar vi vårt arbete med ett citat ur hans bok, ”Vad bör staten göra?”, som lyder så här:

”Organisationer som inte får ett slags signal när de gör något rätt, och ett annat slags signal när de gör något fel, kommer i längden att göra mera fel än rätt. Skälet till detta är inte, åtminstone inte nödvändigtvis, att den ansvariga personalen saknar kunskaper, intresse eller resurser för att göra det som är rätt. Problemet ligger i bristen i signalsystemet – man vet helt enkelt inte vad som är rätt därför att man inte får en sorts signaler när man gör något rätt och en annan sorts när man gör något fel, och möjligheten att göra fel är nästan alltid mycket större än att göra det som är rätt.” (Rothstein, 2002, s 242)

5. Källförteckning

5.1 Referenser

Andersen, Heine (red.) (1994). *Vetenskapsteori och metodlära. En introduktion*. Lund: Studentlitteratur

Brante, Thomas, Fasth, Eva (1982) *Termer i sociologi*. Stockholm: Liber förlag

Carlsson, Bertil (1990) *Grundläggande forskningsmetodik för vårdvetenskap och beteendevetenskap*. Stockholm: Almqvist & Wiksell förlag. Andra upplagan.

Elmer, Åke, Blomberg, Staffan, Harrysson, Lars, Petersson, Jan (2000) *Svensk socialpolitik*. Lund: Studentlitteratur. 20:e upplagan.

Hagström, Bo (1998) *Malmöbornas syn på stadsdelsorganisationen*. Rapport nr. 8 Lund: Serviceenheten, Statsvetenskapliga institutionen

Hagström, Bo, Petersson, Harry (2000) *Stadsdelarnas Malmö. En demokratiutvärdering*. Lund: Serviceenheten, Statsvetenskapliga institutionen

Hermansson, Anne (1998) *Klientdemokrati- vision och verklighet. En studie i fem kommuner..* Edsbruk: Akademitryck AB.

Holm, Idar M& Solvang, Bernt (1997) *Forskningsmetodik: om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur

Johansson, Håkan (2001) *I det sociala medborgarskapets skugga. Rätten till socialbidrag under 1980- och 1990-talen*. Lund: Arkiv förlag.

Johansson, Roine (1992) *Vid byråkratins gränser. Om handlingsfrihetens organisatoriska begränsningar i klientrelaterat arbete*. Lund: Studentlitteratur (s 187-188)

Lindbom, Anders (red) (2001) *Den nya bostadspolitiken*. Umeå: Boréa Bokförlag
Merriam, Sharan B. (1994) *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur

Petersson, Harry (1998) *Stadsdelspolitikerna och stadsdelsreformen i Malmö*. Rapport nr. 9
Lund: Serviceenheten, Statsvetenskapliga institutionen

Rothstein, Bo (red) (1997) *Politik som organisation. Förvaltningspolitikens grundproblem*.
Stockholm: SNS förlag. Andra upplagan

Rothstein, Bo (2002) *Vad bör staten göra? Om välfärdsstatens moraliska och politiska logik*.
Stockholm: SNS Förlag. Andra upplagan

Sahlin, Ingrid (1996) *På gränsen till bostad. Avvisning, utvisning, specialkontrakt*. Lund:
Arkiv förlag

Thurén, T (1997) *Källkritik*. Stockholm: Liber förlag

Wallén, Göran (1993) *Vetenskapsteori och forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.

Officiella tryck

SOU 1990:44, *Demokrati och makt i Sverige, maktutredningens huvudrapport*. Stockholm:
Graphium/Nordstedts AB

SOU 1996:156 *Bostadspolitik 2000 – från produktions till- boendepolitik. Överväganden och
förslag*. Göteborg: Graphic Systems AB

SOU 2001:52 *Välfärdstjänster i omvandling*. Stockholm: Graphium /Nordstedts AB

SOU 2001:95 *Att motverka hemlöshet. En sammanhållen strategi för samhället*. Stockholm:
Graphium/Nordstedts AB

5.2 Övriga källor

Internetkällor

<http://www.malmo.se>

<http://w1.sydsvenskan.se/Article.jsp?article=5246813>

Arkiv material

Budget 2004. Kommunfullmäktiges handlingar, bihangsnummer 801/2004

Hemlöshetsärendet. Ärende KS-KOM-2003-00467. Kommunfullmäktiges handlingar.

Rapport angående bostadslösa år 2004. Bostadssamordnare Rolf Nilsson

Resursfördelning till stadsdelarna i Malmö. Stadskontoret ekonomiavdelningen.

Bilaga 1

Nedan redovisas de centrala frågor som ställdes till respondenterna:

- Hur många är ni som jobbar med bostads/hemlöshets frågor?
- Vad är det som ni upplever vara mest problematiskt i stadsdelen?
- På vilket sätt jobbar ni med bostadslösa familjer?
- Hur många lägenheter har stadsdelen tillgång till?
- Vilka resurser använder ni för bostadslösa familjer?
- Vad har ni för kostnader när det gäller bostadslösa familjer?
- Vilka bistånd erbjuder ni oftast?
- Vad tycker ni om ett centralt organ som skulle ha hand om bostads/hemlöshetsärendena?

Bilaga 2

Intervjuer

IP 1

Skulle de bli vräkta har vi Cityrum att erbjuda så länge i väntan på en lägenhet, det är ett och två. Det får det bli eftersom våra jourhem oftast är upptagna, vi har bara två.

Om det inte skulle gå att ordna någonting på Cityrum, är den sista lösningen hotell., det är inte bra att bo med barn på hotell, absolut om det inte finns någonting annat.

Man får jobba med familjen, se hur deras vanor är, vad det finns för problematik i familjen...om det är vanskötsel av barn etc.

Etta eller två blir det ofta till sist men det kan ta upp till ett år.

en central lösning, för som det är nu tar det mycket tid för handläggarna, det är familjer samt ensamstående hemlösa. Vi äger problemen men har ej lösningen, vi är inga bostadsmäklare.

Största problemet är de som är ensamstående missbrukare över femtio år. Vi har inte så mycket med barnfamiljer i Centrum att göra, de flesta här är unga människor som vill flytta hemifrån eller ensamstående missbrukare...det är blandat.

IP 2

Vi har ont om resurser men ekonomin är bra, det är en fråga hur man använder de pengar man har. Kan ej begripa hur man kan ha låtit det fortgå så länge som det fick göra. Men det är klart det tar alltid tid för var ju så att varje handläggare bokade in sina klienter, flera bokningar för säkerhetsskull osv.

Vi har 4 stycken 2 rumslägenheter som vi inrett i vandrarsstandard, hyr rum sen har man tillgång till toalett och kök, det andra rummet hyrs ut till en annan familj, så bor de under utredningstiden. Det är till för barnfamiljer i akut situation, under tiden får de söka bostäder Bostadslösa familjer löser vi med våra utredningslägenheter.

De får komma hit mellan vissa tider och fylla i en blankett, det ska vara akut, är det om en månad säger vi hejdå... de ska fylla i vad som är akut och fylla i varför samt vad de själva har gjort.

vi kallar hit dem för att tala om vad som gäller. Menar klienten på att det inte deras fel, bokas ett möte med hyresvärden så får de talas vid.

Skulle det sedan bli aktuellt för avhysning är jag oftast med.

Det finns människor som haft trubbel med hyra som fått hjälp med den samt handlingsplan etc. men som hamnar i problem igen så får man inte hjälp med hyran igen, det blir avslag. Då kan det vara aktuellt med att ta över kontraktet i sista minuten, när kronofogden är där.

Det finns dem som medvetet sätter i sig i situationer, tex barnfamilj som räknar med att socialen skall gå in och betala deras hyra eftersom de har barn, vi ger ej med oss.

Det gäller att vänta lite och vara lite kylig, eftersom folk brukar kunna lösa det själva. Man ska inte underskatta människor, det kan vara bra att de får känna på konsekvenserna om de inte använder "sunt förnuft".

Man måste ställa krav på dem, de lär sig genom det.

utredningslägenheter stannar oftast ett par månader, sedan brukar de få annat

Jag är ej för en central lösning angående bostadsfrågan, vi har så bra koll på det, med klienter och hyresvärdar. Det är tråkigt att man ej kan hantera det bättre i andra stadsdelar, det är synd om de klienterna. Vissa stadsdelar skulle kanske behöva en central lösning, det är tråkigt att de inte jobbat upp kompetensen inom detta område.

Jag tror absolut att det skulle gå att låta klienterna i erat fall att få bo kvar, det tror jag skulle gå att fixa. Jag skulle göra uppföljningar, kolla upp om det skulle gå att göra ett korttidskontrakt, kanske ta över kontraktet, se över alla möjligheter för dem att bo kvar.

Aldrig att det blir placering på hotell, det är inte bra för barnfamiljer att bo på och det är inte ekonomiskt. Det gäller att vara lite hård och allvarlig i sättet, hyreslagstiftningen är den som gäller här, det går inte att ta hänsyn till kulturella skillnader

I utredningslägenheten får de sedan söka själva efter bostad, de får visa vart de sökt och det ska vara alltmöjligt, det går ej att vara så kräsen när situationen är som den är, de skall visa att de har ansträngt sig. Gör det inte de ansträngningar som krävs får man göra klart att då åker de ut på gatan.

De problem som är mest jobbigt här är ungdomarna som kastat ut sig själva eller blivit utkastade. Vi jobbar mycket med samtal med familjerna det gäller. Det är en stor riskgrupp. Vi har inte så stora problem med barnfamiljer

Resurser behöver vi mer av, skulle behöva mer tillsatta tjänster, dock är ekonomin bra, vi på plus och kan då lägga pengar på annat viktigt som behövs.

Vi är tre som jobbar i bostadsintaget, fyra som jobbar med tillsynen över andrahandslägenheterna och utredningslägenheterna och en som jobbar med alternativa boenden.

IP 3

Det kan få bli hotell om det ej finns lägenhet, det blir upp till nämnden att bestämma.

Vi har aldrig råkat ut för detta, köpa hus i värsta fall, det handlar ju om barn.. placera barnen? Allt måste utredas inom familjen.. kanske dela på familjen för att barnen skall få tak över huvudet.

Kanske stor husvagn på camping? Ingenting är ju en slutlig lösning, blir ju en provisorisk lösning.

vi har ej resurser vad gäller bostäder, men jobb med familjen har vi resurser till, försöka hitta hus/husvagn på landet. Utredda störningar i familjen, psyksjuk? Samtal med dem hur fungera socialt, det tar tid för folk att ändra sig.

Vi hade inte fått in dem på Mosippan Misstänker att det kanske skulle vara bättre centralt med en grupp som bara jobbar med det, bättre tillsyn med en central grupp, det tar tid för en, en stadsdel har så mycket belastning och resurser, större möjlighet för att få rätt hjälp och rätt lösning om det skulle ligga centralt.

IP 4

nu jobba förebyggande, måste skicka varning, ta tag i dem nu, hjälpa dem i hyresnämnden om de inte är så galna.

Kolla lite olika grejor, de kanske kan bo hos vänner och bekanta? Är det möjligt?

boka akut boende.. Lomma kamping i husvagn tex. Om vi inte hade det 2001, kanske hyrt stuga VVV, dyrt men bra!

Skulle jobba på att motivera dem, viktigt att de får något så att barnen kan gå på samma skola.. om inte får skolan betala taxi under en viss tid.

Hotell är ingen permanent lösning, vi har ej Mosippan. Det gäller att intensifiera stödet för familjen, ej vräkning så lätt. Hota dem med vräkning, jobba med dem.

Barnperspektivet är viktigt. Har möjlighet att satsa på familjen. Fortsätta att prata med hyresvärderna, och ej vräka dem.

jobba på deras jobbsituation, utbildning

en lägenhet så stor som det finns 3:a eller 4:a, man ska ju jobba för att familjen får ett värdigt liv.

-Placerar ej två familjer i en lägenhet eller en familj i halv lägenhet.

Vi har mest ensamstående män, missbrukare.. finns ej många bostadslösa familjer. Flesta för dem som inte klara eget boende är missbrukare eller f.d. missbrukare. Invandrare som är bostadslösa är problemet att de ej är förankrade på bostadsmarknaden.

Kontaktpersonen ser till hyran, jobbar med familjens skuldsanering, bostadsbidrag samt att familjeterapeuter jobbar med familjen.

IP 5

Vi har ett blandat klientel, flerbarnsfamiljer,

Vi var 4 st 2001, nu är vi tolv st

De måste ha tak över huvudet, det blir hotell om det är fullt, avbokar hotellet om familjen inte är där. Kopplar in barn och familj om de är störiga. De tilldelas en socialsekreterare och bokar in dem på annat hotell, om de kommer tillbaka. Barnen måste ha tak över huvudet

Bistånd för boende, träffas regelbundet,

Det är inte lätt att få till stånd kontrakt med hyresvärdarna, målet är att ska få ta över kontraktet slutligen, det handlar mycket om tillgång och efterfrågan. Det är A till O att det jobbar själva på att förändra sin situation, kan inte ställa krav på att flytta till Danmark, problemet kvarstår, det gäller att bygga upp bra relation, de kanske får börja med en provbostad på Mosippan. Bo på överenskommelse i lägenhet, två månaders provkontrakt sedan 2:a handkontrakt och under tiden prata med dem samt undersöka saken. Om det fortsätter att förekomma störningar är det svårt att göra något om de har 2:a handkontrakt, då får hyresvärderna säga upp oss, störningar är svårt, socialtjänstlagen i första hand. De hade fått bo på hotell 2001, Mosippan 2002, sättet att arbeta skiljer sig inte då från nu, det är hjälp till självhjälp som gäller. Ej omhändertar barnen..

Bosökarverksamheten vi har, klient eller icke-klient det spelar ingen roll, där kan man få tips och idéer, de får tillgång till datorer och telefon. Det finns uppgifter att få om Sverige samt Skåne, vart det finns lediga bostäder, vi kör med lite rollspel, samt hjälper dem att skriva personligt brev etc. Det är inte lätt att få fram någonting till ensamstående män, vi kan ju erbjuda dem Bosökarverksamheten.

IP 6

Hade kollat med en gång om han är eller tidigare varit aktuell, göra en bakgrundskoll, kollat upp allt. Kollat om hyresvärderna tidigare signalerat att det varit oroligt. Jag hade skrivit brev och kallat honom till samtal, träffat hyresvärderna med honom. Gått hem till honom och pratat med honom, jag skulle hjälpa honom.. han kanske inte mår bra.. frågat honom om han behöver annan hjälp för att det skall fungera. Pratad mycket med honom och hyresvärderna.. pratat med honom att läget är allvarligt och kollat med hans bakgrund, frågat vart han skulle ta vägen om han hade blivit vräkt, satt in hjälp där det hade behövts, psykiatri? Kanske hemhjälp, utredningsgruppen.. vi hade inte stått med vräkningen i handen.

Jag känner att det finns resurser till att hjälpa, när det är barn med i bilden då lägger vi in allt krut.

För det mesta vet vi ju innan att det är på gång och ge dem råd att söka andrahandslägenheter under tiden innan vräkning, vi har härbärge, hotell, akutboende, vandrarhem att ta till. De skall egentligen överklaga, skjuta upp så mycket det går, upp hyresnämnden.. skulle det inte

funka får det bli vandrarhem eller någon som hyr ut även om det är lite dyrare, kanske att kvinnan får bo i kvinnolägenheten... dela på dem temporärt...det blir ju nästan alltid övergångslägenhet.. med all säkerhet.. men det brukar fixa sig ganska snabbt

Det får bli det vi har som är ledigt, kan få bli trångt, kolla närhet till skola och hur gamla barnen är.. får så stor lägenhet som det finns att ge. Inga straff, det kan vi inte göra. Missköter de hyran får de en mindre lägenhet som är billigare, får ta en diskussion med dem om det. På något sätt lyckas vi alltid lösa det, det kan bli tillfälligt inneboende eller trångbott, försöker hitta något under tiden, det är mycket som hamnar på bordet som vi inte borde jobba med. I hälften av lägenheter bor det barnfamiljer. Man kanske som sagt skulle dela på dem om det skulle behövas, han på hotell eller vandrarhem, kvinnan med barnen i kvinnolägenhet

Vi har haft folk på Mosippan, dock ej barnfamiljer.. men man ska inte säga att det aldrig skall hända att vi får placera en familj där. Skulle inte vilja placera dem där men som sagt man vet aldrig. Känner igen denna sorts fall men ej med barnfamilj men med psykiskt sjuka. att centralt ha en kö skulle vara rättvisare bra att det centraliserats, att det finns någon som har en övergripande blick ser vad det finns att erbjuda för alla, att alla stadsdelar jobbar lika. Det är för lätt också för hyresvärdarna att sortera bort folk, tex. det räcker att de har en hundring i skuld till kronofogden att man ej får bostad.

4,5 jobbar med dessa frågor och utredningar här, 1 som jobbar med akutboende, 3,5 som jobbar med allt administrativa, tillsyn, uppföljning och hyresskulder.

IP 7

Vi har inget jourboende, vi har ungdomsboende.

Hittills har vi inte haft någon familj som kommit och sagt att hjälp vi blir vräkt

Vi har haft familj som fått bo inneboende i villa med flera barn, som var i nöd men då har jag kunnat hitta det boendet till dem genom blocket.se

Man får prata med hyresvärderna och övertala dem lite, man kanske får ge dem ett par månaders förskott på hyran.

Jag är den enda bostadssekreteraren här som jobbar med detta, tyvärr..jag lyckas ändå. Vi har inget Mosippan, vi har bara andrahandslägenheter.. vi är ingen bostadsförmedling.. vi är det sista som finns, egentligen har vi inget att erbjuda.

Klienterna måste också vara aktiva

Det är viktigt att man tar reda på vad det är, särskilt med tanke på barnperspektivet.

Se om familjen kan lägga om sin attityd, sluta med störningar. Berätta konsekvenserna för dem att man kan bli vräkt. Ha samtal med dem regelbundet. Om det både är föräldrar och barn som stör kan man ifrågasätta föräldraskapet också, det ska utredas om de är lämpliga som förälder. Går de inte med på att ändra sig får de vräkas

Ändrar de inte sitt beteende efter så många varningar får man omhänderta deras barn.

IP 8

andrahandslägenhet med mycket kort kontrakt, därmed ska klienten och socialsekreteraren sätta in andra insatser som kontaktperson, samtal med familjen för att utreda var problemet rotas i. Handlar det om att familjen är arbetslösa och inte har någonting att göra på dagarna eller handlar det om barnen, de kanske har problem med något. Man kanske ska använda sig av andra åtgärder än bara bostad åt familjen, många gånger kan bostadslöshet vara tecken på något annat. ifrågasätta deras roll som föräldrar. ifrågasätta rätten till socialbidrag

Men utifrån det du berättar är familjen ansvarslösa och tar inte sitt ansvar på allvar och därför behöver de hjälp och genom att använda samtal och rådgivning och kanske kontaktperson kan man förhoppningsvis lösa problemet. Men ifall inget av detta hjälper av flera samtal efter flera år kanske man kan dra in socialbidrag och ifrågasätta deras lämplighet som föräldrar, kan de inte se konsekvenser av sitt handlande och hur barnen kommer i skada, kan det bli aktuellt, utgör de fara för barnen har socialtjänsten ett ansvar.

I värsta fall är omhändertagande av barnen och indrag av socialbidrag, vilket jag personligen inte tror att det kommer att ske utan man hittar lösningar för att förändra deras beteende långt innan det ska nå dit till det värsta.

IP 9

Vi löser det på något sätt, ekonomi beviljar sedan(chefen) kanske att betala hyresskulden

Det kanske är behov av boendestöd etc. Ringer alltid upp om det är barnfamiljer och hör vad det är frågan om, är det hyresskulder fixar de det till 90% själva, det kan vara att de är mellan jobb och inte kunnat betala räkningen. jobbar så pass förebyggande att det finns tid till att lösa situationen, man måste ha lite tur

Är det barn inblandade måste jag samarbeta med barn och ungdom. Det får bli mycket samtal med den här familjen, de kanske behöver "hemma hosare", det framkommer av utredningen vad de behöver för hjälp.

de kanske behöver barnpsykolog. Kontakter tas med skola, alla avdelningar som är berörda hos oss kommer lägga ner allt för att de skall bo kvar.

Vi lägger ner de resurser som behövs om för att de skall kunna bo kvar

Jag har aldrig placerat någon på hotell.

Vi har inga direkta lösningar att ta till vid vräkning, vi brukar ofta få reda på problem i tid och det går att lösa. Vi jobbar i förebyggande syfte, vi beviljar hyresskulder för vi vill inte ha bostadslösa familjer.

Jag ser ej fördel med centralisering eftersom vi har så bra kontakt med hyresvärdarna. Jag ser genast när jag får in hyresskulderna vad klienterna behöver, ser vad det finns lägenheter lediga, hur skall det gå till när det centraliseras? Ska vi stå i kö för att få lägenheter åt klienterna? Hur blir tilldelningsprinciperna mellan stadsdelarna?

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

Sol 072, Vt 05

Fredric Lindström

Skriftlig individuell uppgift. Grupper, institutioner och organisationer.

Mina mål med utbildningen som helhet.

Målet med utbildningen som helhet är att kunna lära mig något som jag senare kan ha nytta av i livet. Det är ju på det viset i vårt samhälle att man måste tjäna pengar för att klara sitt uppehälle. Därför är målet med min utbildning att lära mig något som jag är intresserad av samtidigt som det förhoppningsvis kommer att ge mig pengar.

Det finns flera mål med denna utbildning, vissa har kommit till under denna utbildning och andra har funnits där från början. De som funnits från början är det som jag redan har nämnt. De mål som tillkommit under utbildningens gång är att med denna utbildning kan jag sätta upp nya mål. Jag känner att jag vill utveckla mig vidare till något mer än socionom. Det kanske ligger många år framåt i tiden men det finns där som mål ändå. Det jag menar är att jag senare vill utbilda mig till psykoterapeut inom något område. Vad för område och hur många år framåt i tiden det ligger det vet jag inte, dock ska jag satsa på det. Jag är inte oäven inför att gå ihop med andra socionomer och terapeuter för att starta upp något privat. Det är en tanke som lockar. Allt det som jag nämnt har jag som mål, därför blir det viktigaste målet just nu att klara av utbildningen samt försöka ta in så mycket information och intryck som möjligt.

Mål med kursen.

Målet med kursen är att klara av den i sin helhet. Dessutom vill jag lära mig något som jag förhoppningsvis kan ha nytta av senare i livet. Jag hoppas att denna kurs kan ge mig något som jag tidigare inte har haft eller som jag i alla fall kan utveckla. Jag är övertygad att jag kommer att lära mig mycket.

Jag har alltid varit fascinerad över människor i grupp. Det är intressant att se hur de agerar vid olika situationer. Det är intressant att se hur jag själv agerar vid olika situationer i grupp. Jag vet att jag beter mig olika i olika grupper. Varför är det så? Hur kan ens beteende skilja sig så mycket från grupp till grupp?

Jag hoppas att denna kurs kan ge mig förståelse för hur man tar sig an en stor grupp, kontrollerar den eller hjälper den om det uppstått en problematisk situation. Jag vill veta hur gruppen är uppbyggd, hur den håller sig vid liv vilka roller det finns och vem som styr vem och vad. Vad kan jag göra för att gruppen ska fungera, utifrån samt inifrån? Kan jag påverka den in någon riktning? Det är sådant som jag vill lära mig i denna kurs.

Det ovan nämnda är målet/målen med denna kurs, det är ett steg mot det större målet man har med utbildningen i sig.

Min arbetsdag 24/1 2009.

Någon vision för år 2009 kan jag inte se riktigt, vad jag gör då. Jag skall göra ett försök i alla fall.

Min vision är att kunna jobba privat av något slag, men med vad det vet jag ej. Någon konsultfirma kanske... Jag vill kunna styra mig själv lite mer än vad det går på kommunförvaltningar, jag vill själv kunna bestämma vilka jobb jag ska ta mig an och vilka jobb jag inte vill arbeta med etc. Någon större vision har jag inte just nu när det gäller år 2009. Det är bara fyra år framåt i tiden och då är jag 27 år gammal. Antagligen har jag inte kommit ifrån socialförvaltningen vilket lär bli den första anhalten jag hamnar på efter skolan, om jag skall vara realistisk. Jag tror att det är just då som jag kommer att röra på mig mot något eget, antingen själv eller med andra. Kanske är det till och med så att jag utbildar mig mer, jag vet inte. Troligen kommer det att se ut så här:

Jag kommer in till jobbet måndag morgon klockan 08:00 och det är snart dags för morgonsamling. Vid morgonkaffet kommer avdelningschefen att gå igenom veckans aktualiseringar och dela ut dem till oss som har tid för nya klienter. Vi stackars handläggare jämrar oss lite och klagar över arbetsbelastningen samt över de klienter som vi redan har ”på skrivbordet”. Efter att avdelningschefen delat ut ärendena börjar alla berätta vad som hänt under helgen. Efter detta går alla in mot sina rum för att invänta sina första samtal/besök för dagen. Jag kommer antagligen att sitta på mitt rum sippandes på lite kaffe medan jag väntar på att gamle Kjell-Erik och hans sambo skall komma in till mig. Han har kört rattfull och jag måste ta reda varför. Jag måste också försöka bedöma om det finns risk att det skulle hända igen. När han väl är hos mig kommer han att bedyra att det var en engångsföreteelse och att

han aldrig gjort det och kommer aldrig att göra det igen. Jag skickar iväg min bedömning där jag skrev...

Vad vet jag, det kanske ser ut så? En dag på jobbet år 2009.